

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут деревообробних технологій і дизайну

Кафедра дизайну

ТУЗЯК
СВІТЛАНА ЮРІЇВНА

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти
**Дизайн предметно- просторового середовища
дошкільних навчальних закладів в контексті
творчого розвитку дитини**

**Design of the subject-spatial environment of preschool educational
institutions in the context of the child's creative development**

спеціальність 022 «Дизайн»
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Науковий керівник:

канд. пед.наук,
доц. Макар З.Ю.

Рецензент:

професор Студницька К.О.

(звання, посада, прізвище та ініціали, підпис)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут деревообробних
та комп'ютерних технологій і дизайну

Кафедра _____ дизайну
Другий рівень вищої освіти _____ магістр
Спеціальність _____ 022 «Дизайн»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д. пед. н., доцент Прусак В.Ф.

“ 28 ” / 08 / 2023 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Тузак Світлани Юріївни
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи „Дизайн предметно-просторового середовища дошкільних навчальних закладів в контексті творчого розвитку дитини“

Науковий керівник роботи канд. пед. наук, доцент Мисир З.П.

Затверджені наказом університету № С-330 від 03 серпня 2023 року.

2. Термін подання кваліфікаційної роботи до захисту 22.01.2024

3. Вихідні дані роботи матеріали досліджень формування дизайну інтер'єрів дошкільних навчальних закладів

4. Зміст теоретичної частини (розділи, які потрібно розробити) _____
Розділ I - Основи організації інтер'єрів та особливості дизайн-проектів дошкільних НЗ.
Розділ II - Засади формування дизайну інтер'єрів дошкільних житлових закладів.
Розділ III - Використання засобів художньої виразності в екстер'єрі дошкільних навчальних закладів.

5. Перелік практичної частини (графічний матеріал) _____

Взорець розробки дизайну інтер'єру та екстер'єру "ХАТА-МАЗАНКА" для села Добровілля.

6. Дата видачі завдання 28 серпня 2023 р.

Науковий керівник роботи _____

(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи магістра	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Інформаційний пошук.	вересень	
2	Формування зібраного матеріалу та визначення головних складових	Вересень-жовтень	
3	Аналіз і синтез матеріалів.	жовтень	
4	Написання вступу.	жовтень	
5	Написання основної частини та перед проектний пошук.	жовтень-листопад	
6	Написання висновків, оформлення списку використаних джерел та додатків.	листопад-грудень	
7	Оформлення рукопису дипломної роботи, перевірка на антиплагіат теоретичної частини. Виконання практичної частини.	січень	
8	Рецензування, оформлення презентації та захист.	січень	

Здобувач РВО «Магістр» _____

(підпис)

Науковий керівник роботи _____

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ I. ОСНОВИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙН-ПРОЕКТІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	10
1.1. Огляд історичного аспекту теми дослідження в Україні та у світі.....	10
1.2. Вивчення типологічних особливостей дошкільних навчальних закладів.....	13
1.3 Вплив дошкільних закладів на творчий розвиток дитини.....	21
Висновки до першого розділу.....	25
РОЗДІЛ II. ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ДОШКІЛЬНИХ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ.....	28
2.1. Вимоги до меблів, матеріалів, обладнання, декорування та освітлення.....	28
2.2. Аналіз сучасних тенденцій та перспективних рішень у дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів в Україні та світі.....	31
2.3. Дизайн приміщень укриття для дошкільних навчальних закладів України.....	53
2.4. Дослідження прийомів формування дизайну інтер'єрів з нахилом на творчий розвиток дитини.....	58

Висновки до другого розділу	61
РОЗДІЛ III. ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ В ЕКСТЕР'ЄРІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	64
3.1. Ландшафтна організація території дошкільного навчального закладу.....	64
3.2. Особливості формування території для творчого розвитку дитини	67
3.3. Дизайн павільйонів та малих архітектурних форм.....	70
3.4. Авторська розробка дизайну інтер'єру та екстер'єру «Хата мазанка» для села Добростани.....	73
Висновки до третього розділу	79
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	88

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день сучасна дитина формується в умовах суспільства, яке кожного разу переживає соціальні зміни. Для розвитку дитини важливе середовище, в якому вона зростає та формується, тому потрібно робити акцент саме на архітектурі та дизайні приміщення дошкільних навчальних закладів. Оскільки це багатофункціональна споруда, в якій дитина спілкується та навчається комунікації з однолітками, творчо та фізично розвивається. Зовнішній вигляд екстер'єру та інтер'єру дошкільних закладів, має зацікавлювати, надихати, викликати бажання навчатись, розвиватись та виявляти свої творчі таланти в такому ранньому віці. В даному просторі дитина проводить більшу половину свого дня, щоб забезпечити затишок та комфорт нам необхідно запланувати вдалий інтер'єр, з ергономічної та функціональної сторони. Наприклад, меблі краще обирати заокругленої форми, без гострих кутів та з м'яких матеріалів; для стін використовувати екологічні та миючі фарби або шпалери, щоб це було практично та водночас функціонально; облаштувати творчі та екологічні куточки, а також ігрові та відпочинкові зони.

Дослідження дизайну предметного середовища для творчого розвитку дитини має велику актуальність та важливість у сучасному світі. Дизайн середовища впливає на розвиток когнітивних навичок у дітей, таких як : логіка, пам'ять і просторова уява. Організація простору та доступ до творчих матеріалів можуть стимулювати уяву та творчий потенціал дітей. Ергономічний та привабливий дизайн ігрового простору допомагає створити зручне та креативне середовище для розвитку ігрових навичок, а правильний дизайн іграшок та предметів впливає на розвиток моторики та сенсорних навичок у дітей. Простір, у якому перебувають діти, впливає на покращення групової діяльності, сприяючи розвитку соціальних навичок та співпраці між дітьми. Проектуючи дизайн ,треба враховувати індивідуальні потреби та особливості дітей, надаючи можливості для самовираження та розвитку

унікальних здібностей. Таке середовище може впливати на структуру та організацію навчального процесу, покращуючи етап засвоєння знань та розвитку творчих навиків. З урахуванням сучасних технологій дизайн предметного середовища може включати інтерактивні елементи, що сприяють більш ефективному та цікавому навчанню. Дослідження у цьому напрямку дозволяє зрозуміти, які саме аспекти дизайну впливають на творчий розвиток у дітей та як створити оптимальне середовище для їхнього зростання і розвитку.

Екстер'єр та інтер'єр у дитячих закладах освіти в Україні з кожним роком стають сучаснішими та більш актуальними, будуються приватні та державні садки. Популярним рішенням для зовнішнього та внутрішнього оформлення дошкільних навчальних закладів є використання архітектурно-художніх рішень, при цьому зберігається увесь структурний план будівлі, оскільки більшість садків були збудовані за часів Радянського Союзу. Сьогодні дизайнери та архітектори все більше зацікавлені створити середовище, яке відповідає саме дітям, за кольоровою гамою, ергономічними розмірами та формами, сформувати оточення саме враховуючи всі рекомендації психологів та педагогів у сфері дитячого розвитку, такий заклад повинний бути цікавим та зрозумілим для дітей і відображати художні елементи, що створить казковий світ, в якому діти будуть перебувати більшу частину свого часу.

Зробивши аналіз усіх досліджень та публікацій, прийшли до висновку, що в Україні активно розвиваються сфери для розвитку дошкільної освіти ,тому дана тема завжди залишається актуальною. Отож, темою магістерської роботи обрали проблематику, спрямовану саме на творчий розвиток дітей дошкільного віку, адже вважаємо, що саме оточення, в якому перебуває дитина ,формує у ній розумові та творчі здібності.

Зв'язок роботи з науковими дослідженнями. Дана кваліфікаційна робота направлена на здобуття рівня вищої освіти «Магістр», виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри дизайну

Національного лісотехнічного університету України в межах теми: «Дослідження з теорії і практики дизайну, мистецтва, культури та розвитку дизайн-освіти в Україні» (Державний реєстраційний номер: 0121U110772, від 23.04.2021).

Об'єкт дослідження - дизайн предметно просторового середовище дошкільних навчальних, соціо-культурних закладів.

Предмет дослідження - вплив архітектурного середовища на творчий розвиток дитини.

Мета дослідження - виявити особливості формування дизайну екстер'єру та інтер'єру дошкільного закладу та їхній вплив на розвиток творчих здібностей.

Для реалізації поставленої мети передбачається розв'язання таких завдань:

- Аналіз наукових джерел, публікацій за даною темою дослідження.
- Розгляд принципи організації простору та особливості проектування інтер'єрів дошкільних дитячих закладів.
- Аналіз методів вирішення дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів для творчого розвитку дитини.
- Розробка вирішення ландшафтного середовища для творчого розвитку дітей в дошкільному закладі.

Методи дослідження: Дослідницькі методи, які включають експеримент, спостереження та описи, і методи теоретичного аналізу, а саме синтезу, абстрагування, узагальнення, індукції, дедукції, пояснення та класифікації. Системні, функціональні та конкретно-соціологічні підходи.

Наукова новизна. Дане дослідження проводить аналіз дошкільних навчальних закладів для дітей. В процесі дослідження були ідентифіковані

методи формування дизайну інтер'єрів дошкільних навчальних закладів, включаючи простір для творчості.

Практичне значення. Основні положення магістерської дипломної роботи можуть бути застосовані як рекомендації у використанні отриманих теоретичних знань на практиці. Результати дослідження були враховані при розробці авторського дизайну проекту павільйону.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи обговорювались на 74-й науково-практичній конференції студентів, аспірантів та слухачів Малої лісової академії НЛТУ України, тема доповіді «Дизайн приміщень укриття навчальних закладів України». Опубліковано тези доповіді в науковому збірнику «Матеріали 74-ї науково-технічної конференції студентів, аспірантів та слухачів Малої лісової академії НЛТУ України. – Львів: Видавництво НЛТУ України, 2023 р.

Структура роботи. Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг досліджень – 79 ст. Робота включає банер (1200 x 2400) з анотованим викладом змісту дослідження, ілюстраціями та візуалізаціями.

РОЗДІЛ I. ОСНОВИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙН-ПРОЕКТІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

1.1. Огляд історичного аспекту теми дослідження в Україні та у світі

Історичний аспект дизайну інтер'єрів дошкільних садків в Україні та у світі відображає еволюцію уявлень про дитяче освітнє середовище, зміни в педагогічних підходах та суспільному ставленні до розвитку дітей. Прототипом сучасних дошкільних закладів були виховні заклади та притулки для дітей, які саме у добу Середньовіччя були створені здебільшого при монастирях та забезпечували прихисток, а саме , за мірками того часу ,надавали початкову освіту та навички до праці. В період з XVIII-XIX століття починає зароджуватися ідея виховання дітей у ранньому віці за допомогою колективного методу, за результатом втілення якого в цей період стали відкриття перших дошкільних закладів за кордоном : в Англії, Франції та Німеччині[1].

Поява дитячих садків в Україні зафіксована з 1850-х років. Потрібно зазначити, що до того, як самостійного типу громадської будівлі, садків на той час не було. Тому з XX століття активно супроводжувався пошук та розвиток архітектурних рішень дошкільних навчальних закладів. Такі заклади ,зазвичай ,не будували як окремі будинки, а облаштовували у пристосованих садибах, палацах та ін.[2].

За часів Радянської держави розпочалося масове будівництво дошкільних навчальних закладів, в результаті чого виникла масштабна мережа закладів дошкільної освіти. Перші нормативи з проектування дошкільних закладів, які містили санітарно-гігієнічні вимоги, було опубліковано у 1930 році. А у 1962 році з'явилися спеціальні Державні будівельні норми щодо проектування і будівництва дитсадків. Так у 60-х – 70-х роках архітектори

створили типові на той час проекти дитячих садків для масового будівництва та їх включення в мікрорайони та квартали міст[2]. Вже наприкінці 1970 року було нараховано понад 83100 дитячих садків та дит'ясел. Створили фонд будівель, який забезпечував 70% дітей суспільним дошкільним вихованням та містив будівлі за призначенням, формою власності, місткості та режимом перебування.

З кінця 1980-х років, особливо з 1992 року, спостерігався процес збільшення кількості вільних місць у садках. Це було пов'язано з тим, що впала народжуваність дітей та обумовлено соціально-економічною кризою в Україні. Тож призвело до того, що майже половина міських дитсадків припинила своє існування: їх будівлі почали використовувати за іншими призначеннями (офіси приватних фірм, стоматологічні клініки, комунальні служби та ін.) У 2010 році в Україні вже налічувалось 15600 дитячих дошкільних закладів, з яких понад 900 не працювали з різних причин[3].

Із настанням економічного розвитку, який почався з 2000-х років, в Україні було зафіксовано поступовий зріст народжуваності, що призвело до різких потреб в закладах дошкільної освіти. В результаті цього вони були переповнені, навіть на сьогодні не вистачає місця у групі (кількість дітей в групі перевищує у 1,5-2 рази норму). На період 2016 року майже у всіх містах діючі дитсадки були переповнені, оскільки замість нормативних 15 (в яслах) та 20 (в садках) в групах нараховувалось близько 30-35 осіб.

Отже, за останні 10-15 років все частіше реконструюють та будують нові дошкільні навчальні заклади державного та приватного зразку. Все більше аналізують потреби споживачів, впроваджують якісну освіту в Україні. Щоб ще більше зацікавлювати батьків та дітей, потрібно переймати закордонні зразки, осучаснювати будівництво дійсно архітектурними та дизайнерськими спорудами, направленими на дошкільну освіту.

Щодо історичного аспекту дизайну інтер'єрів дошкільних садків, у світі відзначаються численні трансформації в останні століття: від виникнення перших дитячих садків до сучасних тенденцій у педагогіці та архітектурі.

На початку XIX століття перші дошкільні заклади створювалися у Європі та США. Вони ,зазвичай, були приватними і спрямованими на допомогу сім'ям працівників, які працювали на виробництві. Простір, у якому проводили діти свій час, був простим і функціональним.

Далі відбувся розвиток педагогічних концепцій. З кінця XIX століття та на початку XX століття розвивались різні педагогічні концепції. Роботи педагогів, вплинули на структуру та дизайн дитячих садків. В середині XX століття методи Марії Монтесорі набрали популярності, і дизайн садків був адаптований для підтримки цих новаторських методів.

Метод Марії Монтесорі є однією з найвпливовіших педагогічних концепцій, яка ставить акцент на самостійному навчанні та розвитку дитини через взаємодію з навколишнім середовищем. Цей метод не тільки застосовується у виборі матеріалів для навчання, але також може бути відображений у дизайні інтер'єру дошкільних садків. Ось деякі основні аспекти методу Марії Монтесорі ,її інновації та те, як вони можуть впливати на дизайн інтер'єру : [4]

- Розміщення матеріалів на низькій висоті: матеріали для навчання та ігор розміщаються на низьких полицях, щоб дитина могла легко дістати їх самостійно.
- Індивідуальні робочі місця: кожній дитині має бути виділене індивідуальне робоче місце з врахуванням її потреб та інтересів.
- Природні матеріали: використання природних матеріалів у меблях та облаштуванні простору, що відповідає ідеям екологічності та природності.
- Організація простору для самообслуговування: створення спеціальних зон для самообслуговування, де діти можуть навчатися простих навичок, таких як: одягання чи розташування особистих речей.
- Кольорова палітра та естетика: застосування природних, спокійних кольорів для створення затишної атмосфери.

В середині ХХ століття, після Другої світової війни в багатьох країнах розпочалася сфера планування дошкільних садків, а дизайн споруд був спрощений, але акцент робили на створенні стимулюючого ігрового середовища. 1970-80-ті роки у цей період важливим стало розуміння важливості ігрового процесу у вихованні дітей. Інтер'єри стали яскравішими, з ігровим обладнанням та елементами, які сприяють творчому розвитку[5]. У сучасному світі дизайн дошкільних садків є змішаний з інновацій, технологій та з урахування індивідуальних потреб дітей. На сьогодні більше застосовуються концепції ергономічності, екології та стимулюючого навчання для розвитку дітей.

1.2. Вивчення типологічних особливостей дошкільних навчальних закладів

Заклад дошкільної освіти - це навчальний заклад, який надає можливість дітям скористатися своїм правом на отримання дошкільної освіти, яка сприяє їхньому фізичному, інтелектуальному та психологічному розвитку, а також соціальній адаптації і готовності до подальшого навчання у школі.

Вивчивши типологічні особливості дошкільних навчальних закладів та зробивши аналіз різних аспектів їхньої організації та структури, врахувавши педагогічні, архітектурні та психологічні аспекти, визначають різні моделі та категорії дошкільних навчальних закладів на основі їхнього призначення та структури, педагогічних методів, технічних рішень та інших параметрів.

Основні типи дошкільних навчальних закладів:

1. Державні дитячі садки:

Призначення: забезпечення догляду та розвитку дітей до шести років.

Особливості: групова організація, акцент на ігрових та розвиваючих заняттях, яскраве та ергономічне оформлення інтер'єру.

2. Дошкільні заклади за методикою Монтесорі:

Призначення: застосування методики Марії Монтесорі для розвитку дітей.

Особливості: спеціально організовані зони для самостійного вибору та роботи з матеріалами, застосування індивідуального підходу[4].

3. Приватні дошкільні центри:

Призначення: надання послуг з навчання та розвитку дітей у приватних організаціях.

Особливості: різноманітні педагогічні програми, індивідуальний підхід, можливість впровадження спеціалізованих програм.

4. Дошкільні навчальні центри з підготовки до школи:

Призначення: підготовка дітей до школи, акцент на освітніх програмах.

Особливості: заняття з основних шкільних предметів, використання інтерактивних методів навчання.

5. Інтегровані дошкільні заклади:

Призначення: надання послуг для дітей з особливими потребами та інтеграція їх у спільні групи.

Особливості: спеціалізовані програми для розвитку дітей з різними потребами, забезпечення безбар'єрного доступу.

6. Дошкільні мовні установи :

Призначення: розвиток мовних навичок та підготовка до навчання в школі.

Особливості: акцент на розвитку мовлення, літературних навичок та комунікативних вмінь.

Основними завданнями дитсадків є підготувати дитину до шкільного навчання та сприяти до адаптації умов навчання і взаємодії з викладачами та однолітками; розвивати дитину відповідно до її талантів та здібностей, надати підтримку у фізичному та розумовому розвитку; підбір комплексних підходів для педагогічної та психологічної допомоги дітям, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку ; навчити дітей взаємодіяти з громадськими організаціями з метою сприяння всебічному розвитку.

У групах дошкільної освіти є підготовка до шкільного навчання. З дітьми проводять заняття для художньо-естетичного розвитку, які включають зображувальну, музичну, театральну, та художньо-мовну діяльність,

сприяючи самовиявленню дітей. Також є групи фізичного та оздоровчого розвитку, які сприяють розвитку фізичних якостей та підтримують інтерес до спорту та фізкультури. Проводять музичні заходи, спрямовані на розвиток музичних здібностей та життєвої мистецької активності; додаткові заняття, спрямовані на корекцію психологічного та фізичного стану дитини, такі як : казкотерапія, пісочна терапія та дихальні практики. Наприклад, у приватних садочках можуть функціонувати клуби та гуртки, такі як : гуртки естетичного циклу, спортивні гуртки, які можуть включати гімнастику, акробатику, гру в настільний теніс і інші види діяльності[6].

Основна ціль створення дитячого інтер'єру полягає в тому, щоб сприяти гармонійному розвитку особистості. При вдосконаленні дитячого простору дизайнери, керуються порадами психологів і психотерапевтів. Вони наголошують, що дитячий інтер'єр - це не лише приміщення в будівлі, але й середовище, в якому світ дорослих перетворюється на масштаби, зрозумілі та комфортні для дітей. Дуже важливо враховувати, що проектуючи інтер'єр ми сприяємо формуванню естетичного смаку у дітей.

Як висловились Марія Монтессорі: "Дитину виховує те, що оточує її". Створення ігор та ігрових розвиваючих конструкторів є найефективнішим засобом активного розвитку фізичних, інтелектуальних та творчих здібностей дитини. Діти з великим задоволенням будують ігрові простори самостійно, створюючи різні конструкції та мініатюрні споруди з подушок, а потім насолоджуються різноманітними іграми, які придумують[4].

Обов'язково необхідно створити місце, де дитина зможе малювати (наприклад, мольберт, дошку на стіні або частину стіни, пофарбовану спеціальною фарбою для дошок), а також для того, щоб ліпити, вирізати і клеїти – одним словом, місце для творчості. Дитячий інтер'єр повинен бути не лише естетичним, але і добре спланованим. Специфіка цього інтер'єру проявляється в організації простору і його складових частинах, таких як : розміри, способи зменшення та комбінування, пластичність форми, а також у

взаємодії з навколишнім середовищем, щоб створити затишне та цікаве місце для малечі[6].

Харківські дослідники після ретельного вивчення концепції створення дитячих садків в процесі викладання дисципліни проектування, детально розробили архітектурно-художні аспекти дитячого інтер'єру, враховуючи їхні особливості. Так у публікаціях за 2015 рік, вони сформувавши концепцію та провели в процесі експериментального навчального проектування дослідження, які дозволили визначити основні принципи проектування дитячого центру (ДЦ):

- Доступність: приміщення дитячого центру має розташовуватися на першому поверсі. Також важливо, щоб ДЦ знаходився у відстані від активних зон міста, але був близьким до його центрального ядра. Обов'язковим є наявність території навколо дитсадка, де можна облаштувати дитячі майданчики.
- Безпека: у проекті ДЦ використовуються безпечні конструкції, що характеризуються надійністю, міцністю, стійкістю і функціональністю. Матеріали, які використовуються в оформленні, є екологічно чистими, включаючи як природні, так і штучні матеріали. Також враховується ергономіка простору та окремих елементів ДЦ для забезпечення безпеки.
- Виховання: ДЦ обладнаний зонами для активних ігор, таких як : батут, гойдалки, гірка, театр, активні ігри та інше, а також зонами для тихих ігор, включаючи малювання, пісочну анімацію, конструювання, інтерактивні ігри, відео заняття, майстер-класи, арт-терапію, аудіо-казки тощо.

Слід відзначити, що важливою складовою формування дитячого простору в дошкільних закладах є створення сприятливого середовища для розвитку дитини. Це включає систему умов, які сприяють розвитку фізичних, естетичних, пізнавальних та соціальних аспектів особистості дитини. Один з ключових компонентів цього середовища - простір, який формується за

допомогою архітектурно-художніх методів та прийомів. Ми погоджуємося з рекомендаціями використовувати такі методи для створення цього простору: сценарний підхід, стильову та кольорову єдність, а також звернути увагу на екологічність та ергономіку[7].

Особливості та різноманіття формування дитячого простору може ґрунтуватися на підході, який називають "сценарним," а також на асоціативній інтерпретації при проектуванні. При створенні окремої зони в дитячому центрі обов'язково враховуються "сценарії" – це функціональні процеси, події та очікувані способи поведінки дорослих і дітей у цьому просторі. Наприклад, інтер'єр дитячого центру може мати декілька сценарних варіантів:

Якщо навчальний заклад має конкретну спеціалізацію, наприклад, у галузі міського господарства, то можна створити образ міста та його інфраструктуру, які можуть відображати концепцію міського середовища. Можна застосовувати архітектурно-художні прийоми і створювати асоціативні образи майбутнього або чарівного міста, яке вражає уяву. У випадку, якщо заклад не має конкретної спеціалізації, важливо знайти цікавий образ, який відображає певні тенденції дитячого світу, такі як : казки або мультфільми. Проте важливим аспектом саме таких дитячих центрів є не тільки надання актуальних послуг та забезпечення гендерної рівності серед дітей, але такий дитячий центр ще й відіграє також виховну роль для наступного покоління, спрямовуючи специфічний дитячий простір для життєвих умов дітей. Наприклад, на те, чим займаються батьки дітей та які можливі майбутні професії їх цікавлять[8].

Абстрактні форми, ритми і композиції можуть бути успішно використані для прикрашання стін, стелі, меблів та обладнання. Крім цього, стилізація дозволяє найкращим чином вписати образні елементи у архітектурне оздоблення. Стилізовані, спрощені форми набувають монументальності, вищої естетичної цінності та сприяють створенню єдності усіх елементів в просторі.

Згідно з висновками дослідників у галузі формування дитячих інтер'єрів, колір грає ключову роль в дитячому інтер'єрі та має значний вплив на емоційний стан дитини. Поєднання кольорів і відтінків має бути гармонійним, з метою розвитку смаку та кольорового сприйняття у дитини з самого дитинства. При виборі кольорів для декоративних матеріалів рекомендується звертати увагу на пастельну палітру: світло-зелені, ніжно-рожеві, блідо-блакитні та жовті відтінки. Чим молодший вік дитини, тим швидше він може насичуватися яскравими кольорами. Звісно, допускаються яскраві кольорові акценти, наприклад, елементи меблів та аксесуари[6].

Кольоровий фон у дитячому оточенні вводить дитину у світ соціальних і образних вражень. При виборі кольору для фарбування стін слід враховувати такі особливості: світлий колір, використаний для фарбування стін, розширює простір, створює відчуття легкості, чистоти і радості. Світлі меблі та інші деталі інтер'єру на тлі світлої стіни сприймаються м'яко або зливаються. Темні меблі виділяються різко, а яскраві деталі інтер'єру першими привертають увагу дитини. Світлий інтер'єр сприяє емоційній рівновазі дитини, може викликати заспокоєння та розслаблення. Темний колір стін створює оптичну ілюзію, зменшує і стискає простір, дарує відчуття тиші та спокою, викликає в дитини відчуття захищеності. Однак у дитини це може викликати почуття обмеженості простору та тиску. "Холодні" кольори стін, такі як: блакитний, сіро-блакитний, синій, колір "морської хвилі", бірюзовий та фіолетовий - оптично розширюють приміщення та згладжують гострі кути. Приміщення, пофарбоване в холодні кольори, створює враження прохолоди, глибини та тиші, і водночас може викликати в дитини відчуття спокою та розслаблення. "Теплі" кольори, такі як : лимонний, жовтий, охристий, помаранчевий, червоний, рожевий, фіолетовий та коричневий- оптично звужують простір і надають відчуття тепла і радості.

З іншого боку, слід мати на увазі, що надмірна кількість темних поверхонь може викликати у дитини почуття пригніченості. Традиційні і взаємно відповідні кольорові поєднання включають рожевий і зелений, синій

та жовтий, червоний і синій, жовтий, бузковий, синій та оранжевий, пісочний, колір морської хвилі тощо. Розглядаючи вибір кольору для дитячого столу або парти, рекомендується обирати нейтральні кольори покриття або зелений. Фахівці в галузі кольору терапії переконані, що відтінки зеленого сприяють поліпшенню зорового сприйняття та активізації розумової діяльності. Дотримання правильного підбору кольорів у дизайні інтер'єру повинно створити ідеальну обстановку для дитини, яка коригуватиме її поведінку і сприятиме розвитку[8].

В успішному дизайні інтер'єру завжди лежать основні прості прийоми.

По-перше, це збалансоване кольорове рішення з обмеженою палітрою. Для фонових поверхонь рекомендується вибирати лише 2-3 основних відтінки.

По-друге, важливо не ухилятися від використання функціональних елементів. Функціональні матеріали та компоненти є необхідними у кожному інтер'єрі. Наприклад, коли потрібно приховати комунікації на стелі, оптимальним варіантом буде використання розбірних конструкцій, таких як стеля типу "армстронг" або "грильято". Вони ідеально підходять для організації кондиціонування та вентиляції, а також можуть впроваджуватися у дизайн інтер'єру, створюючи безшовну поверхню або додавати текстурні та кольорові акценти. Використання таких стель виглядає більш мінімалістично, оформлення меблів та інших складових інтер'єру бере всю увагу на себе.

По-третє, обране стилістичне рішення повинно базуватися на обмеженому наборі форм та спиратися на єдиному принципі їх створенні[9].

Безпека дитячого інтер'єру полягає у використанні виключно екологічно чистих і природних матеріалів, які відповідають існуючим санітарним нормам. При створенні проектів дошкільних закладів слід надавати велику увагу ергономіці простору, що включає такі важливі аспекти:

- безпеку та легкість доступу до меблів і шухлядок;
- створення активних зон з обмеженою кількістю меблів;
- використання обладнання та меблі, які відповідають ергономічним стандартам, залежно від віку дітей.

Зазначено, що методи створення дитячого інтер'єру на основі визначених критеріїв є універсальним інструментом для створення подібних об'єктів. При плануванні та проектуванні таких об'єктів потрібно дотримуватись всіх етапів проектування.

При плануванні громадських будівель цілком логічно використовувати функціональне зонування, що означає розділення простору на різні зони в основі їх внутрішніх відносин. Існують два види функціонального зонування: горизонтальне та вертикальне. У випадку об'єктів подібного типу застосовується горизонтальне зонування, де всі внутрішні приміщення та комунікації розташовуються на одній горизонтальній площині.

Зонування кімнати або приміщення дозволяє вирішити наступні завдання: поділити простір кімнати на окремі зони відповідно до їх призначення, виділити головну зону від загального простору, змінювати функціональне призначення кімнати в залежності від часу доби та створювати оптичні ілюзії, наприклад, невелика кімната здається більшою і навпаки[10].

На основі дослідження Реджо Емілії про вплив навколишнього функціонального зонування оточуючого середовища, можна виділити наступні важливі аспекти для розвитку дітей:

- Естетика: привабливе та світле середовище відображає життя та інтереси дитини, що перебуває у цьому просторі.
- Активне навчання: середовище має якимсь чином стимулювати розумовий розвиток дітей.
- Взаємозв'язок: важливість взаємозв'язку матеріалів як між собою, так і з іншими елементами середовища та зв'язки між дитячим світом і приміщенням, в якому вони перебувають.
- Адаптивність: оточення має бути нестатичним і відповідати потребам та інтересам дітей.

Зв'язок функціональних зон вважається ключовим для забезпечення ефективної роботи інтер'єру в дитсадку, одночасно сприяючи атмосфері дружелюбності та натхнення[11].

У закладах дошкільної освіти існують певні основні функціональні зони, які включають:

- Вхідну зону.
- Гардеробну.
- Громадський простір.
- Зони розвитку.
- Зону надання послуг.
- Зону адміністрації.

Формування дитячого простору виконується за допомогою "сценарного" методу. Цей метод ґрунтується на послідовному створенні зон відповідно до заданого сценарію. Процес створення сценарію включає наступні етапи:

1. Визначення мети функціонального зонування.
2. Визначення "стартової точки", з якої починається розробка.
3. Оцінка критеріїв та основних вказівок.
4. Визначення цілі запропонованого сценарію.
5. Визначення механізмів, які дозволяють системі змінюватися.
6. Розробка сценарію функціонального зонування, включаючи можливість різних альтернативних варіантів.

1.3 Вплив дошкільних закладів на творчий розвиток дитини

Розкриття дитячої творчості в дитсадках — це процес створення сприятливого середовища, що включає творчі зони та різноманітні матеріали для розвитку художніх та конструктивних навичок. Заохочення індивідуальності та унікальних виразних здібностей дітей, використання різноманітних технік та природних елементів, а також сприяння самовираженню через різні форми творчості — все це спрямовано на розвиток

уяви, мислення та емоційної сфери маленьких дітей в дошкільних навчальних закладах.

Дитяча художня творчість визначається як активна діяльність, під час якої дитина свідомо відтворює світ навколишнього середовища, використовуючи свій особистий досвід і творчу уяву для створення нових образів та вираження свого ставлення. Поняття "творчість" визначається як активна діяльність, в ході якої дитина генерує нові та оригінальні ідеї, виражаючи свою уяву та реалізуючи власні концепції. Для розвитку дитячої художньої творчості важливо створити відповідні умови та надати дітям можливість освоювати свій художній досвід, навчати їх різних прийомів для розвитку їхньої творчості[12].

Дитяча творчість ґрунтується на процесі наслідування, що є ключовим для розвитку дитячих художніх здібностей. Основне завдання дизайнера полягає в тому, щоб забезпечити середовища та розкрити природну схильність дітей до наслідування, надати їм необхідні навички і вміння, які є важливими для розвитку творчості, а також сприяти розвитку у них самостійного та критичного мислення.

Для формування творчого підходу у ліпленні, малюванні та аплікації важливо взаємодіяти з мовою мистецтва. Бесіди з дітьми є важливим елементом цього процесу, оскільки вони допомагають акцентувати увагу на важливих елементах, сприяючи емоційному сприйнятті художніх образів. При цьому важливим аспектом формування нового покоління є естетичне виховання. Воно охоплює розвиток здатності сприймати прекрасне в природі, мистецтві і навколишньому середовищі, викликає емоційний відгук у дітей, формує естетичний смак і навички творчості. Естетичне виховання в дошкільних закладах і вдома створює фундамент для подальшого розвитку художніх здібностей кожної дитини, включаючи розвиток образотворчого мистецтва.

Художня діяльність, така як : малювання, ліплення і аплікація- є важливим засобом сприяння творчому розвитку дітей. Ця форма діяльності

надає дітям можливість висловити своє уявлення про світ через малюнки, ліпку та аплікації, а також виразити своє розуміння та ставлення до цього світу. В дослідженні з назвою "Формування самостійної художньої діяльності дітей дошкільного віку" виділяють три етапи в розвитку образотворчої творчості дітей:

- Взаємодія дитини з зовнішнім середовищем, що сприяє активному розвитку психічних процесів, включаючи уяву, яка є основою для творчості.
- Власна творчість дітей, для якої потрібно створити відповідні умови та обставини, щоб спонукати дітей до самовираження та створення чогось нового.
- Взаємодія дитини зі своєю власною творчістю та вже створеною продукцією.

Заняття ліпленням завжди викликає великий інтерес у дітей та з користю впливає на їх розвиток. Ліплення сприяє удосконаленню дрібної моторики, поліпшенню дрібних рухів пальчиків, що, в свою чергу, сприяє розвитку мови і мислення та позитивно впливає на нервову систему в цілому. Дітям, які є непосидючими, гучними та активними в житті, часто рекомендують займатися ліпленням. Ліплення покращує розвиток психічних процесів, включаючи відчуття, сприйняття, уявлення, пам'ять та уяву й уміння фантазувати; спонукає до розвитку ініціативи, інтересу та бажання до творчості; сприяє підтримці розвитку художніх здібностей і художньої творчості. Але важливо зазначити, що для стимулювання творчості у дітей є важливим не тільки заняття ліпленням, а також створення відповідних умов та підходів, які не обмежують дитину. Необхідно виявляти повагу до кожної форми творчості у дітей та утримуватися від висміювання. Оцінка дитячих малюнків та виробів повинна бути об'єктивною, не можна порівнювати їх з іншими дітьми чи дорослими[13].

Важливо не оцінювати дитину як особистість, а надавати оцінку лише її конкретній діяльності. Дитині слід надавати право на власну думку щодо

сприйняття світу та мистецтва. Потрібно берегти цінність дитини, звертаючи увагу на позитивні результати її попередньої діяльності, сподіваючись на успіхи у майбутньому. Не слід викидати дитячі малюнки, особливо в присутності дітей, і не можна використовувати їх не за призначенням.

Давно вже психологи і педагоги погоджуються з тим, що спільна творчість батьків і дітей сприяє розвитку позитивних відносин між ними та впливає на розвиток дитини, навчає їх співпрацювати один з одним. Творчий процес сприяє розвитку різних аспектів вашого малюка, удосконалює його моторні навички, розширює уяву та розкриває творчий потенціал. Крім того, спільна творчість - це цікавий та захоплюючий спосіб проведення часу.

Виховання творчості включає в себе вплив на різні аспекти особистості. У процесі творчої діяльності дорослі використовують свій інтелект (знання, мислення, уяву), характерні риси (сміливість, наполегливість) та почуття (любов до краси, захоплення діями та ідеями). Ті ж самі якості ми маємо розвивати в дітей, щоб сприяти їх творчому потенціалу. Поширювати знання та збагачувати розум дитини різноманітними ідеями - це сприяння творчості. Навчити дітей уважно спостерігати та бути спостережливими допоможе їм у яскравому вираженні своїх ідей у творчій діяльності.

Дослідження впливу дошкільних закладів на творчий розвиток дитини виявило ряд ключових аспектів, які підтримують та сприяють творчості та розвитку дитячого потенціалу. Велика увага приділена індивідуальному підходу та різноманітним педагогічним стратегіям, які активно застосовуються в сучасних дошкільних закладах.

Важливість створення стимулюючого середовища, де діти можуть вільно виражати свої ідеї, експериментувати та розвивати творчі здібності, стала очевидною під час аналізу різноманітних педагогічних підходів. Відчуття безпеки, підтримка педагогічного персоналу та наявність різноманітних матеріалів для творчості. Зрозуміло, що дошкільні заклади відіграють важливу роль у формуванні творчої особистості дитини. Оптимальне поєднання педагогічних стратегій, інфраструктури та підтримки від батьків,

все це створює сприятливі умови для розвитку унікальних здібностей та творчого потенціалу кожної дитини. Щоб діти могли вирости в творчими, креативними та вміли самовиражатись в світі.

Висновок до першого розділу

Дослідження історії дизайну дошкільних навчальних закладів свідчить про те, що вони еволюціонували протягом тривалого періоду в часі, відображаючи зміни у педагогічних підходах та суспільних цінностях. Дизайн та типологія дошкільного навчального закладу відіграє важливу роль у формуванні середовища, яке сприяє розвитку креативності та творчих здібностей дитини.

На початку ХХ століття педагогічні ідеї Фрідріха Фребеля стали важливим визначальним фактором у створенні дошкільних навчальних закладів. Важливість ігрового методу та розвитку творчих здібностей визнали як ключові принципи у педагогічних стратегіях того часу. Протягом середини ХХ століття інтер'єри дошкільних закладів отримали вплив від концепцій Марії Монтесорі, що акцентують увагу на індивідуалізації та самостійності дитини. Зміни в оформленні та розташуванні приміщень відбувались для створення сприятливого середовища для розвитку кожної дитини. 1970-80-ті роки принесли новий погляд на дизайн інтер'єрів дошкільних закладів з визнанням важливості розвивальних ігор та ергономіки простору. Зростання інтересу до психології розвитку дитини сприяло створенню оптимальних умов для творчого розвитку.

Сучасність відзначена використанням новітніх технологій, інтерактивних методів та акцентуванням на розвитку творчих здібностей. Дизайн дошкільних навчальних закладів у наш час орієнтується на створення стимулюючого, інклюзивного середовища, де кожна дитина має можливість виразити свою творчість та розвивати унікальні здібності. Історія дизайну дошкільних навчальних закладів відображає постійну адаптацію до нових

педагогічних та соціокультурних вимог, покликану створювати навколишнє середовище, що максимально сприяє творчому розвитку дитини.

Щодо розкриття дитячої творчості в дитсадках, ми прийшли до висновку, що це є важливою складовою освітньо-виховного процесу. Щоб залучити дітей до мислетворчої уяви, потрібно створити сприятливе середовище з використанням певних методів, які будуть стимулювати творчість у дітей. Насамперед це створення творчого середовища, а саме облаштування ігрових та навчальних зон з різноманітними матеріалами для малювання, ліплення, конструювання та інших видів творчості. Забезпечення наявності всіх знарядь роботи, таких як : палітра кольорів, форм для ліпнини, паперу і іграшок для стимулювання творчого мислення. Використання різноманітних технік та матеріалів. Організація майстер-класів із використання різних художніх технік, таких як : акварель, фарби гуаші, олівці, та впровадження новаторських матеріалів для експериментів. По можливості можна запросити художників чи ремісників для проведення майстер-класів та надати дітям можливість вивчати відомі та нові техніки.

Засоби формування інтер'єру, мають підтримувати індивідуальність та унікальності у дитини. Дати дитині умови виражати особисті ідеї та свої почуття через творчі завдання та проекти. Вихователі мають пояснити дітям, що кожне їхнє творіння є унікальним та акцентувати їх успіхи у творчих досягненнях, заохочувати дітей до самовираження власної ініціативи та виражати свою творчість через розповіді, театралізовані ігри, музику та інші форми творчості. Дизайнери повинні використовувати природні матеріали, використовувати творчі ідеї для декорування природних матеріалів, таких як листя, гілки, каменів. Сприяє творчості дітей організація занять поза приміщенням для творчості на природі, де відбувається розвиток мислення та уяви. Основною ідеєю є запровадження ігор та завдань, що сприяють розвитку уяви та критичного мислення, для цього можливе використання казок, активних ігор та інших методів для стимуляції творчої активності.

Отже, загальний підхід в творчому спрямуванні повинен бути гнучким та орієнтованим на індивідуальність кожної дитини, щоб сприяти її творчому розвитку в умовах дошкільного навчального закладу та створенні відповідного середовища.

РОЗДІЛ II. ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ДОШКІЛЬНИХ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ

2.1. Вимоги до використовуваних матеріалів, обладнання, декорування та освітлення

Матеріали та обладнання повинні відповідати таким вимогам:

У меблях, які використовуються в дошкільних закладах, має бути враховано вік і зріст дітей (розміри меблів відповідно до віку дитини наведені на таблиці 2.1.1)[16].

**ПІДБІР МЕБЛІВ
для дітей дошкільного віку**

Група меблів	Маркування кольорове	Зріст дитини, мм	Висота стола над підлогою, мм	Висота стільця над підлогою, мм
00	Зелений	до 850	340	180
0	Білий	з 850 до 950	400	210
1	Жовтогарячий	з 950 до 1160	460	260
2	Фіолетовий	з 1160 до 1210	530	310
3	Жовтий	з 1210	590	350

Таблиця 2.1.1 Підбір меблів для дітей дошкільного віку

Для приймальних та роздягальних приміщень обов'язкове встановлення гардеробу або шаф для зберігання верхнього одягу дітей, лава, при необхідності потрібно влаштувати зону для умивальника. У групових приміщеннях вздовж вікон допускається розміщення столів для настільних ігор.

У туалетних кімнатах повинні бути встановлені сушарки для рук. Рекомендується створити куточки з природними рослинами, за якими будуть доглядати вихователі та залучатимуть дітей до процесу догляду за рослинами.

Для виробництва корпусних меблів використовуйте такі матеріали : деревостружкові та деревоволокнисті плити, фанера, натуральна деревина, матеріали на основі різноманітних скріплюючих речовин.

В інтер'єрі слід використовувати оздоблювальні матеріали та покриття, такі як: плівки, ламінат, паперово-шаровий пластик, декоративні паперові покриття, лакофарбові матеріали. Матеріали для м'яких меблів включають в себе пінопласт, піногуму, оббивні тканини, такі як : штучна і натуральна шкіра, а також синтетичні та натуральні обтяжні матеріали.

Поверхні стін повинні бути матовими із гладкими плитами, з можливістю вологого прибирання. Для оздоблення головних приміщень не рекомендується використовувати шпалери, бажано фарбувати стіни в пастельні відтінки. Стіни в туалетах мають бути облицьовані гладкою плиткою на висоту 1,8 метра. У залах для фізкультурних занять допускається паркетна підлога, у туалетах повинна бути керамічна плитка з неслизькою поверхнею або мозаїчний бетон, у технічних приміщеннях - цементна підлога, а в інших приміщеннях - лінолеум.

У дошкільних закладах необхідно забезпечити природне освітлення для групових осередків, залів для музичних та фізкультурних занять. Приміщення, які можуть функціонувати без природного освітлення, включають комори, роздягальні, буфети, туалети та інші допоміжні приміщення. Для вікон у дошкільних закладах допускається використовувати металопластикові конструкції. Для запобігання перегріванню приміщень слід передбачити вертикальні жалюзі, козирки та штори. Допускається використовувати льняні та бавовняні штори, які мають відповідний рівень пропускання світла. Вікна не повинні бути затінені квітами чи вазонами.

Штучне освітлення повинно забезпечувати однаковий рівень освітлення у всіх приміщеннях та бути білого або тепло-білого кольору (див. таблиця. 2.1.2)[16].

**НОРМАТИВИ
штучної освітленості основних приміщень**

Найменування приміщень	Освітленість не менше (лк)	Горизонтальні поверхні, де замірюються рівні освітленості
Приймальня, роздягальня	200	На підлозі
Групові, ігрові, кімнати для використання комп'ютерної техніки, ігротека	300	На підлозі
Спальня	150	На підлозі
Зали для музичних та фізкультурних занять, кімнати для використання технічних засобів навчання	400	На підлозі
Зал басейну	150	На поверхні води
Туалетна	75	На підлозі
Буфетна	200	0,8 м над підлогою
Медичний кабінет, кабінет лікаря	300	0,8 м над підлогою
Ізолятор	200	На підлозі

Таблиця 2.1.2 Нормативи штучної освітленості основних приміщень.

- Заборонено використовувати ксенонові лампи.
- Розетки та вимикачі для електроприладів розташовуються на висоті 1,8 м від підлоги. В приміщеннях, де діти постійно перебувають, необхідно обов'язково встановити захисні покриття на розетки.

Вивчення вимог до використовуваних матеріалів, обладнання, декорування та освітлення в дитячих навчальних закладах є невід'ємною частиною створення сприятливого середовища для розвитку та навчання дітей. Важливо враховувати ці аспекти з метою створення безпеки, збереження здоров'я та забезпечення комфорту дітей, а також сприяння їх творчості та навчальному процесу.

Використання безпечних та екологічно чистих матеріалів в інтер'єрі та обладнанні є пріоритетним завданням. Забезпечення абсолютної відсутності

токсичних речовин, алергенів та інших потенційно небезпечних елементів є важливою складовою для збереження здоров'я дітей.

Ергономіка та безпека обладнання мають велике значення, а правильний вибір меблів та іграшок позитивно впливає на фізичний розвиток та безпеку дітей. Декорування інтер'єру повинно бути не лише естетично приємним, але й безпечним для дітей. Заборона використання гострих, ламких або потенційно небезпечних предметів є обов'язковою з метою запобігання травматичних ситуацій.

Освітлення в інтер'єрі повинно бути обладнане з належною якістю та кількістю для створення безпечних та комфортних умов для зорового сприйняття та навчання. Також важливо враховувати природне освітлення та його оптимальне використання для підтримки здоров'я та емоційного стану дітей.

Отже, сукупність вимог до використовуваних матеріалів, обладнання, декорування та освітлення визначає успішність створення навколишнього середовища, яке сприяє якісному та безпечному розвитку дітей у дитячих навчальних закладах.

2.2. Аналіз сучасних тенденцій та перспективних рішень у дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів в Україні та світі

Сучасні дитячі садки все ще не враховують сучасні педагогічні підходи та індивідуальні потреби дітей в інтер'єрі дизайну. В минулому, в радянські часи, мало уваги приділялося антропометричним особливостям, віковим потребам та естетичним вподобанням дітей.

Дошкільна освіта має велике значення для розвитку соціальної поведінки, емоцій та розвитку дітей. Це також період найшвидшого розвитку та найбільший стрибок в житті людини такого віку. Дошкільний заклад є важливим життєвим простором для дітей раннього віку, а середовище в якому

перебуває дитина, має вирішальне значення для зростання і впливає на їхній здоровий розвиток. Тому, дизайну дошкільного закладу слід приділяти більше уваги. У наш час, коли суспільство стрімко розвивається, нам потрібно постійно вивчати і переглядати, який дизайн ми можемо зробити, щоб покращити досвід дітей у використанні навчального простору [17].

Еволюція фігуративного мистецтва в абстрактне. Абстрактна графіка - один із трендів дизайну дошкільних закладів, на сьогодні. Застосовуючи абстрактну графіку в дизайні інтер'єру, діти можуть покращити свій когнітивний розвиток, завдяки особливостям абстрактного мистецтва. Діти досліджують варіативність і гнучкість абстрактного мистецтва, що спонукає їх розширювати свою уяву і творчість в середовищі, де присутня абстрактна графіка. У приміщенні застосовуючи абстрактну графіку, таку як конкретні та живі зображення з яскравими кольорами, розмістивши на стінах де діти зможуть навчитися цінувати це мистецтво під час свого відпочинку. Крім того, абстрактне мистецтво покращує стиль простору, який можна поєднати з сучасним стилем оформлення і підкреслити унікальне відчуття простору. Кажуть, що насолода абстрактним мистецтвом може також стимулювати логічний розвиток мозку.

Яскрава палітра кольорів переходить у пастельні відтінки кольору. Один з прогресивних тенденцій дизайну дитячих садків - відмова від традиційної концепції дизайну та використання переважно пастельних кольорів для створення спокійного і затишного середовища, оскільки м'які пастельні кольори можуть позитивно впливати на фізичний і психічний розвиток дітей, що сприяє їхньому когнітивному розвитку. Дитячий садок міг би покращити кольорове оформлення середовища, щоб створити краще візуальне сприйняття для дітей.

Елементи внутрішнього простору, меблі, іграшки, тканини та вибір кольору кожного інтер'єру повинні відповідати певним правилам і нормам, а не оновлюватися чи змінюватися за власним бажанням. Кольори дитячого садка слід підбирати такі, що стимулюють уяву дітей молодшого віку.

Дитячий садок може прикрашати інтер'єр пейзажами природи, такі як ранкове сонце, блакитне небо, в даних картина застосовують природні кольори [18].

Складний дизайн перетворюється на мінімалізм. Надмірне використання кольору, графіки, мережива, рюші та інших складних декоративних матеріалів зіпсує дизайн, що негативно вплине на естетичні почуття та здібності дітей, а також ускладнить підвищення якості освіти дитини. Естетичні почуття дітей повинні бути повністю враховані. Такі предмети, як штори, настільні скатертини тощо, поступово створюють просту і чисту атмосферу в облаштуванні середовища дитячого садка, що допомагає виховувати у дітей любов до життя і оптимізувати планування дитячого садка.

Мінімалізм в дизайні зосереджується лише на використанні основних елементів, таких як форма, світло і красиві матеріали, зазвичай розташованих у відкритому плані, щоб створити відчуття розслабленості і свободи. Мінімалізм стиль оформлення також може зробити дизайн середовища дитячого садка більш багатим і контрастним, щоб дизайнерські роботи могли досягти відмінного результату.

Важливість пізнання навколишнього середовища для сучасних тенденцій дизайну дошкільних закладів. Екологічний дизайн закладу, повинен повністю враховувати аспекти екологічного дизайну та географічних зв'язків, які відображають культуру конкретного регіону. Крім того, важливо створювати просте і доступне, а не громіздке і складне середовище, що є доречним і більш екологічним.

Застосовуються сенсорні стратегії та підтримку в дизайні дитячого закладу. Сенсорні стратегії - це підходи та методи, спрямовані на використання та підтримку сенсорних (чуттєвих) процесів у людини, зокрема у дітей. Сенсорність включає в себе реакції на зовнішні подразники, такі як звук, світло, температура, дотик та інші чуттєві враження.

У контексті дитячого розвитку і освіти сенсорні стратегії можуть використовуватися для підтримки розвитку сенсорної обробки інформації у дітей. Це може включати створення середовища з різноманітними сенсорними

стимулами, які допомагають дітям краще розуміти та реагувати на світ навколо них.

Наприклад, сенсорні стратегії у дизайні дошкільного закладу можуть передбачати використання різноманітних матеріалів, текстур, звуків, які сприяють розвитку чуттєвого сприйняття та взаємодії дітей із своїм оточенням. Також можуть бути використані спеціальні методи та інструменти для підтримки дітей з сенсорними особливостями [18].

Застосовуються зручні вигини для дитячого декору. Комфорт є важливим елементом дизайну, тому вигнуті та м'які меблі стануть однією з популярних тенденцій в дошкільних закладах у 2023 році, щоб забезпечити безпеку маленьких дітей та уникнути нещасних випадків, також потрібно оптимізувати і створити більш сприятливе середовище для навчальних груп, наприклад, організувати його так, щоб зробити просторішим і запобігти травмам, таким як порізи, синці та ошпарювання. Бажано уникати гострих кутів і коротких ліній в проектуванні, також використання вигнутих ліній і м'яких меблів може зробити загальний вигляд інтер'єру більш комфортним. Це допомагає позбутися відчуття тиску і дозволяє вихователю викладати в більш комфортному середовищі. Дуже важливо враховувати це питання при плануванні.

Загалом, гарний дизайн дошкільного закладу забезпечить ідеальне середовище для навчання і розвитку дітей, а також підвищить в пізнаваність дошкільного закладу. При обговоренні перспектив розвитку інтер'єрів дитячих закладів слід активно враховувати сучасні педагогічні методи та принципи, зазначені в попередніх розділах [19].

По-перше, для впровадження практичних архітектурно-просторових та дизайнерських рішень в дошкільних навчальних закладах, слід розробити теоретичну модель архітектурно-художнього образу. Ця модель має бути заснована на архітектурних (функціональних, морфологічних, естетичних) та художніх принципах.

Розвиток інтер'єрів дошкільних дитячих закладів має велике значення з різних поглядів. Важливість цього аспекту полягає в наступному:

- Стимулювання розвитку дітей: Інтер'єр дошкільного закладу, може створювати сприятливе середовище для розвитку дітей. Яскраві кольори, цікаві меблі та іграшки можуть стимулювати дітей до дослідження та навчання.
- Безпека та комфорт: Інтер'єр повинен бути безпечним і комфортним для дітей. Він повинен враховувати їхні потреби і забезпечувати зручні умови для гри, навчання та відпочинку.
- Розвиток креативності: Добре спроектований дошкільний заклад може сприяти розвитку креативності дітей. Наявність місць для малювання, конструювання та ігор може спонукати дітей до творчості.
- Соціалізація: Інтер'єр дитячого простору, може сприяти соціалізації дітей. Він може створювати зони для спілкування, спільних ігор та навчання, що важливо для розвитку соціальних навичок.
- Сприяє здоровому розвитку: Правильно спроектований інтер'єр може сприяти фізичному розвитку дітей. Наприклад, наявність спортивних майданчиків та місць для фізичних вправ може підтримувати здоровий спосіб життя.
- Залучення батьків: Гарний інтер'єр може створити позитивне враження на батьків і стати додатковою мотивацією для вибору конкретного дошкільного закладу для своєї дитини.

Загалом, розвиток інтер'єрів дошкільних дитячих закладів важливий для створення сприятливого, безпечного та стимулюючого середовища для дітей, де вони можуть розвивати свої навички та здібності.

Дитячий дошкільний заклад освіти має вирішальне значення для повноцінного розвитку кожної дитини. Сучасна концепція дошкільної освіти в Україні тісно взаємодіє з принципами Нової української школи, забезпечуючи плавний перехід від дошкільної освіти до початкової освіти в умовах шкільної реформи.

В Україні дошкільна освіта вже є невід'ємною частиною системи неперервного навчання. За навчання дітей в дошкільних закладах несуть відповідальність їхні батьки або опікунські особи, а також самі навчальні заклади, де діти проводять більшу половину свого час.

Згідно з чинними нормами щодо проектування, будівлі дошкільних освітніх закладів складаються з трьох основних категорій приміщень: дитячі групи, загальні для всіх дитячих груп, та адміністративно-господарські приміщення. До приміщень дитячих груп відносяться роздягальні, приймальні, ігрові кімнати, їдальні, спальні та туалети. До загальних для всіх дитячих груп приміщень входять зал для музичних і фізичних занять та ігор, кімнати для ізоляції або лікування хворих дітей, а також медичні кабінети. Адміністративно-господарські приміщення включають харчовий блок, пральню, кімнати для завідуючої та персоналу, а також інші приміщення. Оптимальним рішенням для дошкільного закладу є розташування будівлі в окремому місці, при цьому основою об'ємної-планувальної структури будівлі є зв'язок між вищезазначеними категоріями приміщень.

Хочемо зазначити, що активне будівництво дитячих садків з нуля відбулося за проектом «Велике будівництво» — масштабна розбудова якісної інфраструктури України. "Велике будівництво" представляє собою ініціативу, яку було започатковано президентом України Зеленським В. у березні 2020 року. Основною метою цієї програми було покращення інфраструктури, зокрема транспортної, освітньої, соціальної і спортивної.

Одним із перших сучасних навчальних просторів для дітей, які були споруджені в Дніпропетровській області та по всій Україні. Світові дизайнери визнали, що саме цей український дитячий садок створює надзвичайний простір, який наповнений світлом.

Рис. 2.2.1 Дитячий садок в селищі Обухівка.

Дитячий садок в селищі Обухівка (рис. 2.2.1), що розташоване в Дніпровському районі Дніпропетровської області, отримав почесне визнання, увійшовши до каталогу найкращих архітектурних об'єктів у світі. Цю відзнаку також надали на впливовому американському веб-сайті ArchDaily. Площа дитячого садочка охоплює 1800 квадратних метрів. Було витрачено півтора роки на його будівництво. Однак основна особливість цього проекту полягає у великій кількості природного світла, яке проникає через величезні панорамні вікна, а також у відповідності екологічним стандартам. Наголошення на площі дитячого садочка - 1800 квадратних метрів.

Рис. 2.2.2 Дитячий садок в селищі Обухівка.

Можна зазначити вікна ламають бар'єр між внутрішнім і зовнішнім середовищем, а дизайн внутрішнього простору є простим і функціональним, з основною метою створення нейтрального фону для виразного і емоційного дитячого світу (рис. 2.2.2). На думку авторів проекту, саме діти є головними елементами композиції в такому середовищі [20].

В процесі втілення цього проекту відбулося багато перешкод, оскільки в Україні є стандартні норми будівництва дошкільних закладів, а цей проект відхилився від стандартів та норм, які стали застарілими ще з часів радянського союзу. Цей дитсадок повністю відповідає новим державним будівельним нормам, з якими ми наблизилися до сучасних європейських дошкільних закладів. В проекті закладені нові інженерні рішення та наявність сонячних батарей, котельні на альтернативному паливі. Для селища цей садок дійсно став відкриттям, діти з захватом будуть навчатися та розвиватися в такому просторі. Приклад цього садка дає зрозуміти, що сучасні садочки будують не лише у містах, а й у селах, адже діти повинні мати найкращі умови для розвитку, незалежно від того, де мешкають. Більше ніяких сірих будівель з нескінченними коридорами-лабіринтами. Нові садочки – тільки за сучасними проектами.

Також, у Сумах розпочав свою роботу новозбудований дитячий садок під назвою "Світлячок" (рис. 2.2.3). Цей садок був розроблений місцевими архітекторами та дизайнерами в рамках програми "Велике будівництво"

Рис. 2.2.3 Дитячий садок в Сумах « Світлячок ».

Дитячий садок призначений для 160 дітей і повністю відповідає всім необхідним стандартам якості. Дитячий садок обладнаний спеціальними тактильними смугами для дітей з інвалідністю, настінними інформаційними табличками з контрастними зображеннями, а також обладнаний підйомником для перевезення дітей на візках. Крім того, у садку є власний басейн, який був запроєктований з урахуванням вимог, щодо доступності. Однією з особливостей цього закладу є максимальне використання природного освітлення[21].

Рис. 2.2.4 Дошкільний навчальний заклад «Умка Гранд», ЖК Петровський квартал, Київ, 2016.

Дитячий садок "Умка Гранд" це особливий простір та унікальне оточення для виховання, розвитку та навчання дітей, де їм гарантовано відчуття безпеки та можливість щасливого зростання (рис. 2.2.4). Цей садок – це справжня казка для дітей. Інтер'єри дитячих груп вражають яскравістю та зручними меблями, а розмаїття іграшок створює атмосферу веселоців. Таким чином, вільний час діти проводять з захопленням, насолоджуючись компанією однолітків, вчаться соціалізації та будують свої перші відносини.

В даному закладі надається широкий спектр навчальних занять – 25 на тиждень із 12 предметів, але день дітей організований так, щоб навчання та розваги чергуються, дозволяючи дитині відпочити та переключитися. Також в

дитсадку навчають іноземні та рідні мови, математику, навколишній світ, сприяють покращенню розвитку мовлення та творчості, проводять фізкультурні заняття.

Діти можуть вільно використовувати свій час на факультативах та секціях, таких як шахи, робототехніка, кек-аеробіка, ментальна арифметика, вокал. А батьки завжди можуть перевірити, як проводить час їхня дитина, завдяки системі відеоспостереження у садочку. Цей садок є приватним, але за рахунок зовнішнього вигляду замку та умов, яких надає цей заклад, на нашу думку діти будуть в захваті навчатись та пізнавати світ в такому осередку [22].

Рис. 2.2.5 Дитячий садок с. Старі Кодаки.

Ще один приклад українського дитячого садка в селі Старі Кодаки на Дніпропетровщині, де звели споруду садка «з нуля», який був першим у цьому населеному пункті (рис. 2.2.5). Зведення садочка фінансувався за рахунок обласного бюджету та використовуються сучасні будівельні технології. Садок дійсно виглядає більш сучасного простору з яскравим та затишним інтер'єром, створюючи цікаве та веселе середовище для дітей в даному селі. Цей дитячий садок першим в області, де передбачено встановлення ліфта-підйомника для дітей з обмеженими можливостями. Всередині закладу створено умови для дітей з інвалідністю.

Садок призначений для прийому 80 дітей і має 4 групи. На другому поверсі облаштовано великий зал, де діти зможуть займатися музикою, фізкультурою та проводити різні свята (рис. 2.2.6). Також передбачено облаштування дитячих майданчиків для проведення активних ігор на вулиці. Будівництво садочка у Старих Кодаках проводиться в рамках програми

"Велике будівництво", ініційованої президентом України Володимиром Зеленським [23].

Рис. 2.2.6 Дитячий садок с. Старі Кодаки.

Перейдемо до зразків архітектур та інтер'єру в Америці та Європі. Palette Architecture створила абстрактну природу для дітей дошкільного віку в Брукліні, Америка.

Рис. 2.2.7 Palette Architecture. «Wonderforest Nature Preschool».

м. Брукліні, Америка.

Архітектурна організація Palette Architecture з Нью-Йорка та Лос-Анджелеса створила абстрактну природу для дошкільного закладу в Брукліні, Сполучені Штати. Під назвою «Wonderforest Nature Preschool» приміщення площею 334 квадратних метри, описується як «перший критий простір у своєму роді», що пропонує унікальну нову концепцію, яка піднімає планку щодо природного виховання (рис. 2.2.7). Розташована в районі Проспект-Хайтс у Брукліні, споруда є дошкільним навчальним закладом, орієнтованим на природу та її цінність та який просуває програму навчання на природі, забезпечуючи навчання у лісі на відкритому повітрі для дітей віком від 2 до 6 років. «Природна освіта в ранньому віці є дуже важливою, особливо в цей момент, коли нашим наймолодшим поколінням судилося боротися зі

зростаючими екологічними проблемами», — сказав Пітер Міллер, один із трьох партнерів-засновників Palette Architecture. «Як доповнення до інноваційної програми школи, зосередженої навколо екскурсій на свіжому повітрі до сусіднього парку, ми намагалися взяти етнос цього стилю освіти та перенести його в приміщення», — додав Міллер [24].

Дитсадок був задуманий як «перший об'єкт у своєму роді», у процесі проектування Palette Architecture зіткнулися з такими проблемами, пов'язані із перенесенням природи в архітектурне середовище, так званої міської вітрини. Підхід фірми почався з фокусування на тому, щоб вписати принципи природного осередку у фізичні обмеження антропогенного середовища. Взявши на озброєння стратегію абстрактної природи, вони взяли за відтворення палітри та текстур природи через спрощені біонічні форми, які дозволяють дітям вчитися через взаємодію з водою, деревами, брудом і колективним ландшафтом (рис.2.2.8).

Рис. 2.2.8 Palette Architecture. «Wonderforest Nature Preschool».

м. Брукліні, Америка.

«Ми хотіли спроектувати основні ігрові зони, щоб забезпечити той самий спектр вражень, що й під час прогулянок у парку», — пояснив Міллер.

«Ми намагалися забезпечити, щоб заклад надавав численні та різноманітні можливості для гри та навчання у відкритому середовищі».

Зосереджуючись на атрибутах фасаду вітрини, Palette використала можливість використання природного світла, встановлення візуальних зв'язків і створення різних рівнів конфіденційності. Вітальна зона, розташована вздовж вітрини магазину, оточена відкритими ігровими

просторами, використовуючи природне освітлення та створюючи привабливу атмосферу для перехожих [24].

Концепція була зосереджена на процесі шарування простору для створення зон як активності, так і конфіденційності. Це призвело до серії секційних змін, які сприяють дослідженню та приватного рівня, що містить класні кімнати та допоміжні простори. Для освітлення внутрішніх приміщень, які не мають природного світла, компанія Palette встановила акустичні внутрішні вікна, які також забезпечують вид з коридору, де вихователі можуть спостерігати за діяльністю, не відволікаючи дітей від їхніх переживань.

«Багато думали про концепцію подорожі дивовижною стежкою, наповненою абстрактними формами природи», — пояснив Міллер.

«Шлях вистелений рівнями вільної гри та дослідження, а також відкритим простором, де діти можуть ділитися своїми пригодами в спільному середовищі». Звивиста стежка, що розділяє публічний і приватний шари «Чудо лісу», служить плавним з'єднанням між різними середовищами: лісом, теплицею та водно-болотними середовищем. Стежка, що простягається всередину від зони де дітей привітно зустрічають, починає їхня подорож, натхненна природними принципами та течією води, яка прокладає свій шлях по краях класних кімнат і далі до периметру, так званого лісу .

Велика відкрита ігрова зона під назвою «Ліс» включає в себе гойдалки, встановлені на тлі зеленого схилу пагорба зі штучною травою та абстрактними формами дерев. Перероблені матеріали та пиломатеріали, зібрані екологічно чистим способом, закладають основу сталого середовища Wonderforest, де зміни в рельєфі та структурі матеріалів за рахунок освітлення світлодіодним світлом, викликають враження дива та пригод.

Далі вздовж звивистої стежки освітлення бухти піднімається вгору на хвилястій стелі, де подорож переходить до The Greenhouse , вузької ділянки, визначеної високими вікнами та щільним шаром рослинності. Різноманітні види рослин забезпечують освіту для дітей, які беруть участь у делікатному догляді за ними та стежать за ростом вздовж стежки, яка вигинається та

спускається навколо болотистої землі. На відміну від більш офіційної поведінки в інших зонах, The Wetland є міцним, вологим простором, який заохочує дітей занурюватися в тактильну гру та сенсорні дослідження, зосередженості на плавучості, динаміці та творчості. Водяний стіл дитячого розміру та грязьова кухня сприяють грайливим безладним пригодам, що імітують суть досвіду паркового ставка (рис. 2.2.9.).

Рис. 2.2.9 Palette Architecture. «Wonderforest Nature Preschool».
м. Брукліні, Америка.

«Ми особливо пишаємося відчутними перевагами Wonderforest для майбутніх поколінь, а також його внеском у просування нових концепцій у світі дизайну, які охоплюють бачення кращого світу», — підсумував Пітер Міллер. «Було зроблено багато роботи, щоб знайти способи органічно поєднати антропогенне середовище з природним середовищем, але цей проект успішно повернув цей потік, залучивши природу в міське середовище» [24].

Рис. 2.2.10 Дитячий садок за методикою Монтесорі. м.
Яблонці-над-Нісою, Чеська Республіка.

Mjolk Architekti створює «чудове та веселе місце» для дитячого садка за методикою Монтесорі (рис.2.2.10). Архітектурна компанія прагнула

втілити ідеали Монтесорі в навчання через гру та самостійну діяльність дітей. Побудований садок у маленькому містечку Яблонець-над-Нісою, а проект був розроблений празькими архітекторами Mjolk Architekti у співпраці з Projektový atelier David. Партнер-засновник, уважно вивчав власні спогади про дошкільний вік і те, як він уявляє життя маленької дитини, коли проектував простір для дітей.

«Дитячі садки — це будівлі, де маленькі діти розвивають фундаментальні відносини зі світом», — зазначив архітектор. На відміну від дому, це місце, де людина вперше буває наодинці, поза безпекою сім'ї, і де вона встановлює індивідуальні зв'язки з людьми та оточенням, часто вперше у своєму житті. Розробники проекту вважають, що дитячі садки мають бути надзвичайними будівлями, основна функція яких — дати дітям відчуття того, що світ — чудове та веселе місце для життя [25].

Mjolk Architekti модернізували оригінальну будівлю, великий колишній будинок священика, який був збудований початку ХХ століття на чотири поверхи. Студія також створила зовнішню ігрову зону на верхньому поверсі, яка огинає стару та нову будівлю, з'єднавши дві будівлі разом, у той час як на нижньому рівні розташували криту зону паркування. З'єднавши головну будівлю проходами через два поверхи, спроектували розширення у вигляді прямокутної «простої призми», яка повторює пропорції головної будівлі, водночас створюючи контраст через своє скорочення та ультра мінімальну форму. «Ми шукали відповідну форму, яка б відповідала масі оригінальної будівлі дитячого садка, використовуючи монолітний залізобетон», зазначив архітектор (рис. 2.2.10). Блокоподібна форма була підкреслена декількома виступами, включаючи трубчасту структуру гірки з нержавіючої сталі, якою діти можуть спускатися вниз через простір, і консольну коробку зі скляним фасадом, що виступає на другому поверсі, створюючи унікальну ігрову зону.

У верхній частині будівлі відкритий ігровий майданчик збудовано з каркасі металевих стовпів, який продовжує лінії будівлі, задум був такий, щоб

з прибудови можна було вилізти на велику бетонну терасу, де діти будуть у безпеці і водночас матимуть якомога більше свободи. Сітка з нержавіючої сталі, яка оточує цю зону, подовжується, щоб охопити все розширення на зовні. Ця сітка створює прозору м'яку поверхню навколо твердої призми будівлі. У майбутньому сітка буде використовуватися для підтримки в'юнких рослин, які виростуть приблизно до половини висоти будівлі. Сітка оточує будівлю та визначає місця, де діти можуть самостійно вийти з дитячої кімнати та перебувають у безпечному середовищі, де вони не можуть нікуди впасти та можуть спокійно грати на зовні.

Всередині над основним приміщенням першого поверху височіє центральна порожнеча, оточена серією мезонінів, кожен з яких піднімається на половину сходів від останнього. Будівля має на меті заохотити дитину досліджувати, дозволяючи дитині знайти себе в середовищі, яке їй подобається.

Рис. 2.2.11 Дитячий садок за методикою Монтесорі. м. Яблонці-над-Нісою, Чеська Республіка.

Внутрішній простір — це фактично одна велика кімната, вертикально розділена на чотири рівні (рис. 2.2.11). На проміжних поверхах є місця, де діти можуть проводити час, кожен проміжний поверх має різну атмосферу та форму, щоб по-різному стимулювати розум дітей. Палітра матеріалів інтер'єру включає необроблені бетонні стіни, які компенсуються жовтою підлогою з лінолеуму, яка відливає тепле сяйво в кожному просторі, а також елементи з березового волокна, які створюють відчуття тактильності [25].

В інтер'єрі ми використали бетон просто для того, щоб допомогти дітям подружитися з ним змалечку. Оскільки система Монтессорі використовує багато різних речей для навчання, було спроектовано інтер'єр таким чином, щоб він був простим фоном. Для підлоги обрали насичено-жовтий натуральний лінолеум, який під час освітлення висвітлює отвори у фасаді золотистим кольором. Займаючи центральну порожнечу та визначаючи цей об'єм, було запроєктовано освітлення, як скупчення білих кулястих вогнів різного розміру, одна з яких має планетарні кільця, створює абстрактну версію сузір'я та посилається на нескінченне захоплення космосом багатьох дітей.

Подібним чином інший ігровий простір має карту світу, вліплену прямо в бетонну стіну, щоб сприяти навчанню за допомогою зору та дотику. Щоб спроектувати цю архітектурну споруду, архітектор порадився зі своїми маленькими дітьми, щоб дізнатися, що вони вважають найкращим для себе. Розробляючи дизайн для дітей, ви повинні виконати домашнє завдання щодо безпеки, ефективності та всього іншого, але пам'ятайте, що єдина причина для дизайну – це заохотити дітей до гри. Чим кращий дизайн, тим більше ви дозволяєте дітям робити та зацікавлено грати між собою (рис. 2.2.12).

Рис. 2.2.12 Дитячий садок за методикою Монтессорі. м. Яблонці-над-Нісою, Чеська Республіка.

Architektura спирається на «дитячу спонтанність» для дитячого садка Větrník у Чеській Республіці. Яскраві кольорові об'єми та незграбні форми характеризують цю дитячу кімнату в Чеській Республіці, яку спроектувала чеська архітектурна студія Architektura, щоб відтворити дитячу грайливість.

Дитячий садок Větrník, розташований у Річанах, містечку в районі Прага-Схід, має тренажерний зал, сад, класні кімнати та ігровий майданчик, розташований між кольоровими блоками, які відходять від центральної білої споруди. Його дизайн нагадує дитинство, а композиції створюють грайливість і спонтанність, а форми імітують берлоги та намети (рис. 2.2.13.).

Рис. 2.2.13 Дитячий садок Větrník, м.Річани, Чеська Республіка.

Зубчастий план поверху спирається на відсутність геометрії у свідомості дитини, інший порядок, грайливість і спонтанність. У кожному з яскраво забарвлених блоків дитячого садка Větrník є класна кімната, а решта його приміщень міститься в основному білому кубі. Самі діти були важливими в проектуванні садка – їхні ігри, рух, бачення та масштаби. Дитяча безпосередність, неорганізованість, непередбачуваність, чистота, цікавість і оптимізм вплинули на дизайн [26].

Фасад дитячого садка Větrník, що виходить на вулицю, має вхід, який нагадує космічний корабель. Через вхід відвідувачів і дітей зустрічає атриум у білій центральній структурі. Дитячі групи та інші практичні приміщення також включені в цей центральний блок. Велика сітка для гри охоплює вхідний атриум, який підтримується стовбурами дерев. Площа під ним служить громадським простором, де проводять музичні гуртки, тематичні вистави та виставки робіт дітей. Від атриуму відгалужуються окремі класні кімнати, які з'єднані з садом і увінчані квадратними мансардними вікнами.

Класні кімнати дитячого садка Větrník також мають трикутні вікна, деякі з яких обрамлені кольоровими рамами. Кутові колони та яскраві підлоги дозволяють грайливому дизайну будівлі продовжуватися всередині. Зовні дитячий майданчик із скелелазами та іншим обладнанням створено так, щоб імітувати парк розваг, він наповнений природним простором, який сприятиме

творчій грі. Зусилля полягали в тому, щоб спроектувати житлову зону, повну розважальних атракціонів, лазанок та ігрових елементів, своєрідний ландшафт дитячої фантазії, можливо, навіть парк розваг. Побудований дошкільний заклад, є дійсно ігровим та дасть змогу розвивати креативність у дітей [26].

Рис. 2.2.14 Дошкільний заклад у Аро, Іспанія.

Дошкільний заклад побудовано на межі міста Аро . Місце без забудови, яке позначене лініями доріг, сповіщає про його швидку появу. Сильний схил окреслює та відкриває для нас можливість архітектури географічного походження. Архітектура дитсадку, продиктована перспективним законами, задумана як велика скеля, видима споруда для міста без будівель навколо. Будівля зведена з масиву горизонтальних і вертикальних бетонних площин, які утворюють у своїй організації просторову структуру центру (рис.2.2.14).

Сильний схил ділянки проектується у дві великі горизонтальні площини. Нижня закріплена в оригінальному рельєфі, розміщуючи приміщення для обслуговування, а вища дає місце для власного використання даного центру, піднімаючи їх із існуючої топографії. Обидві площини перетинають чотири великі діагональні стіни, які організують простір для дошкільної програми. Від цього перехрестя дитячий садок розгортається як безперервність великих простір, який розкриває свій інтер'єр, як нову архітектурну географію [27].

Рис. 2.2.15 Дитячий садок в Маебасі, Японія.

Архітектурна компанія Hibinosekkei спроектувала дитячий садок «MS Kindergarten», щоб допомогти дітям почуватися ближче до природи. Глибокі карнизи закривають отвори, що з'єднують внутрішній і відкритий простори в цьому дитячому садку в Маебасі, Японія, який архітектурна студія Hibinosekkei розробила, щоб підвищити обізнаність про зміну пори року, в дітей [28].

«MS Kindergarten and Nursery» — це заклад для 40 дітей віком від одного до двох років. Архітектура будівлі відповідає сезонним погодним умовам міста Маебасі, яке розташоване біля підніжжя гори Акагі та на яке впливають зимові вітри, що пересуваються з гори. Ідея познайоми дітей з природою та погодними умовами є центральною для багатьох проектів, виконаних даною студією, яка вважає, що багато сучасних дитячих кімнат мають стандартизований дизайн.

Архітектори стверджують, що проект спрямований на створення простору, де люди проводять комфортний час, відчуваючи природу. Дитяча кімната містить кілька елементів, які відштовхуються від традиційних японських будинків та способів, як ця споруда зазвичай реагує на клімат. Подовжені карнизи будівлі запобігають небажаному сонячному випромінюванню протягом літніх місяців, а взимку дозволяють сонячним променям проникати глибоко всередину приміщення. Дах також приховує простір, схожий на ганок, між внутрішнім приміщенням і ландшафтним садом. Скляні двері, що обшивають загальну вхідну зону, можна відкрити, щоб з'єднати внутрішній і зовнішній простір [28].

Їдальня, кухня та інші допоміжні приміщення розташовані на протилежній стороні вестибюля, а дві основні дитячі кімнати розташовані в перпендикулярному крилі в задній частині будівлі. Передпокій, що тягнеться на всю довжину будівлі, має двосхилий вигляд, що надає будівлі домашнього відчуття. Частину стелі коридору замінено на сітку, через яку діти можуть перелазити (рис. 2.2.16).

Рис. 2.2.16 Дитячий садок в Маебасі, Японія.

Внутрішнє оздоблення, включаючи штукатурку, подібне до глини, меблеві вироби з яскраво вираженою зернистістю додають природних тонів і тактильних поверхонь у всьому просторі. У такому комфортному середовищі діти можуть самостійно відчутти зміну пори року та виховати в собі чуттєвість. В той же час вони можуть мати шанс доторкнутися до матеріалів і дізнатися про їхню культуру. Кремезний дерев'яний каркас будівлі залишився відкритим і доповнений деревом, використаний для стелі, сховищ, шаф та дерев'яної плити, нанесеною на стіни ванної кімнати [28].

Рис. 2.2.17 Дерев'яний дитячий садок в Брегенці, Австрія.

Bernardo Bader Architekten проект прибудови до дерев'яного дитячого садка. Архітектурна студія, що базується в Брегенці, завершила будівництво дерев'яної прибудови дитячого садка Am Schlatt в Лустенау, Австрія, з темно-червоними віконними рамами, які відтворюють колір головної будівлі. Bernardo Bader Architekten та додали простір для ще трьох груп дітей до існуючої одноповерхової дитячої зони та покращили зв'язок між класними кімнатами та садами за допомогою серії зовнішніх палуб (рис. 2.2.17).

Прибудова, розроблена таким чином, щоб вирівнятися з існуючою будівлею, залишаючись при цьому характерною, з'єднується з дитячим садком через довгий, обшитий деревом коридор, який проходить по всій довжині північного краю нової будівлі. Цей коридор не тільки забезпечує доступ, але й

виконує функцію «ігрового» простору з зонами для зберігання речей та оздоблений великими віконними рамами, що забезпечують сидіння з видом на сад. Низько розташовані вікна зон доступу створюють атмосферний зв'язок між інтер'єром і екстер'єром [29].

Безпосередньо за цим коридором на південному краю будівлі знаходяться кімнати для трьох груп по 23 дитини кожна, а також санвузли, їдальня та адміністративні приміщення. Кожен простір групи складається з внутрішньої ігрової зони, а також більшої кімнати поруч із зоною частково покритого настилу, які відкриваються через розсувні двері.

Серцем кожної групи є кімната на відкритому повітрі біля переходу до саду, навколо якої розташовані група та альтернативна кімната, щоб створити цілісну функціональну одиницю. Ці кімнати вирізняються високою стелею, яка обмежується дерев'яними балками, які створюють контрастні умови відносно нижньої висоти простору коридору. У той час як коридори та бічні зони базуються на існуючій висоті кімнат, на значне підвищення групових і зовнішніх приміщень створює нову просторову якість. Видимі балки з місцевої деревини та збірні зовнішні стінові елементи надають новим кімнатам міцного студійного характеру з існуючою та розширеною зоною, перетворюючи простір в одне ціле.

Рис. 2.2.18 Дерев'яний дитячий садок в Брегенці, Австрія.

Класні кімнати оздоблені контрастними білими дерев'яними дошками, а темно-червоний колір, використовувався на зовнішніх віконних і дверних рамах, що повторює колір існуючого дитячого садка. Щоб поживити

височини, облицювання зі сріблястої ялинової дошки, було застосовано в горизонтальних і вертикальних областях, які чергуються, допомагаючи розбити низьку довгої форми будівлі [29].

2.3. Дизайн приміщень укриття для дошкільних навчальних закладів України

Важливість дошкільної освіти стає особливо актуальною та визначальною у воєнний час, коли суспільство та діти стикаються з непередбаченими труднощами та стресами. Освіта в ранньому віці виявляється ключовою для подолання негативного впливу воєнних подій та забезпечення повноцінного розвитку маленьких громадян.

- Психосоціальна підтримка: Дошкільні навчальні заклади можуть надати дітям безпечне і стабільне середовище, що сприяє психосоціальній підтримці. Розвиток соціальних навичок та вміння вирішувати конфлікти допомагає дітям легше впоратися з емоційним стресом.

- Формування резервів стійкості: Дошкільна освіта допомагає формувати у дітей резерви стійкості та адаптації до змінних умов. Вона розвиває когнітивні, мовні та моторні навички, що є важливими у вирішенні викликів, які можуть виникнути у воєнний період.

- Виховання цінностей миру та толерантності: Дошкільна освіта є основою для виховання цінностей миру, толерантності та взаєморозуміння. Вона сприяє формуванню у дітей почуття солідарності та готовності до співпраці.

- Підтримка розвитку творчих та аналітичних здібностей: В умовах воєнних загроз важливо навчати дітей критичному мисленню, творчому підходу та умінню шукати нестандартні рішення проблем.

- Стимулювання самостійності та відповідальності: Освіта в ранньому віці сприяє розвитку навичок самостійності та відповідальності, що стає особливо важливим у воєнних умовах.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що ефективна дошкільна освіта є важливим інструментом для підготовки нового покоління до викликів та невизначеності в умовах воєнного конфлікту, сприяючи їхньому гармонійному розвитку та адаптації до негативних обставин.

Військові події та повномасштабне вторгнення завдало значних збитків освітній інфраструктурі вашої країни, зокрема, багато шкіл, дитсадків та університетів стали мішенями для ракетних ударів та бомбардувань.

Зруйновані та пошкоджені освітні заклади - це серйозна втрата для майбутньої вашої країни, завершена освіта є основою для розвитку суспільства. Намагаючись знищити освітню інфраструктуру, агресор, ймовірно, прагне позбавити українське суспільство можливостей для саморозвитку та формування незалежного мислення.

Запобігати додаткових зруйнувань та відновити освітні заклади стає критичними завданнями. Міжнародна та українська спільнота допомагає в наданні гуманітарної допомоги та в фінансовій підтримці для відновлення освітньої інфраструктури. А основною задачею українців є продовжувати облаштовувати бомбосховища освітніх закладів та стежити за тим, щоб навчальні заклади були захищені від подібних нападів у майбутньому, та могли продовжувати своє навчання навіть перебуваючи в укритті.

На сьогодні наша країна зобов'язана знаходити шляхи до відновлення та збереження освітнього потенціалу, навіть у ці важкі часи. Проектування укриття для дітей, учнів та студентів слід розглядати з можливістю розміщення їх у підвальних приміщеннях будинку або в окремих приміщеннях під землею, з урахуванням можливості їх використання у мирний час та задовільнити потреби освітніх закладів. Для закладів освіти таке укриття можна використовувати для різноманітних цілей, зокрема для створення студій творчості, проведення додаткових гуртків з дітьми, тренувань з цивільного захисту для учасників навчального процесу, а також для відпрацювання алгоритмів дій у надзвичайних ситуаціях. Робочій групі, яка прийняла участь у розробці нової редакції Державних будівельних норм, були

передані рекомендації Міністерства освіти та науки щодо розрахованих місць в укритті навчальних закладів освіти [30].

Згідно з рекомендаціями, головне приміщення укриття слід розподілити на блоки для 60 дітей, що складаються з трьох груп по 20 дітей і блоку для персоналу. При проектуванні розташування меблів слід враховувати вимоги до розміщення дітей з інвалідністю, зокрема, тих, які користуються колісними кріслами. Щодо до вимог Міністерства освіти і науки, головне приміщення повинно включати зону відпочинку з дитячими ліжками, ігрову зону з килимом та іграшками, а також зону для занять зі столиками й стільцями. Важливо розташовувати меблі та обладнання таким чином, щоб ефективно використовувати простір і забезпечити безпеку дітям [31].

Необхідно передбачити встановлення м'яких захисних покриттів замість гострих кутів на предметах, а також забезпечити достатню кількість сидінь і спальних місць для всіх дітей, які можуть перебувати в укритті. Усі приміщення мають мати необхідні засоби комунікації та інформування для забезпечення передачі інструкцій і підтримки як для дітей та дорослих. Додатково, слід забезпечити доступність для дітей з інвалідністю, забезпечивши щонайменше один доступний вхід, достатній простір для маневрування колісним кріслом та наявність інформаційного забезпечення [32].

Одним із ключових завдань при облаштуванні укриття в дитячому дошкільному закладі є створення візуального комфорту, з урахуванням факторів, що можуть зменшити стрес і тривогу у дітей, які перебувають в укритті. Це можна досягти за допомогою використання відповідних кольорів, м'якого освітлення та відповідного декору, застосування дизайну, який створює враження знайомого простору. Один з важливих компонентів дизайну укриття – це стінопис, який має позитивний вплив під час стресових ситуацій, підбадьорюючи, відволікаючи увагу та заспокоюючи дитину.

Стінопис представляє собою монументальне і декоративне малярство, яке виконується безпосередньо на стіні. Для стінопису застосовують різні

малярські техніки, такі як фреска, альсеко, темпера, клейові фарби, олія, синтетичні гумові фарби. Важливо дотримуватися санітарних норм для матеріалів, використовуваних у стінопису для дошкільних закладів. Розробка стінопису вимагає професійного підходу від фахівців, які володіють навичками дизайну інтер'єрів і можуть передбачити вплив кольорів і сюжетів на настрій та емоції людей в укрітті.

Експерти в галузі дошкільної освіти пропонують використовувати технологію під назвою "Стіни, які говорять" стінопис у дитячих дошкільних закладах. Ця техніка дозволяє дошкільнятам спілкуватися між собою, обмінюватися знаннями і надихає дітей на дослідження, експерименти та пошук нової інформації. Відомо, що людина визначає своє ставлення до простору, перш за все, реагуючи на візуальні стимули. Зображення у приміщенні дошкільного закладу можуть виступати як твори з мистецтва з власними правилами та функціональним завданням (наприклад, реклама, агітація, навчання), із підвищеним емоційним компонентом, спрямованим безпосередньо на глядача з урахуванням його психофізіологічних особливостей. Створення затишного та комфортного інтер'єру в приміщенні без природного світла можливе за допомогою використання відповідних кольорів у стінописах, оздобленні приміщень та виборі відповідних меблів.

Стіна повинна виступати як фон, що доповнює зображення, а не конкурує з декором. Організоване та естетично виготовлене оточення, де все ретельно продумано з педагогічної точки зору, впливає на емоційний стан дитини. Кожен день у дитячому садку для дитини пов'язаний із різними почуттями, враженнями та різноманітною діяльністю. Технологія "Стіни, які говорять" не є нова або невідома, але вона відкриває новий погляд на освітній простір в умовах війни, адаптуючи його до сприймання та психофізіологічного розвитку дітей. Для створення стінопису можна використовувати сюжети мультиплікаційних фільмів, фігурки тварин, казкових героїв, а також символічні елементи, які є важливими для кожного українця - сонце, пшеничне поле, ясне небо, батьки.

Стінопис "казковий ліс" складається з низки взаємопов'язаних малюнків. Зображення лісового середовища з переходом до міської території надає можливість та натхнення для створення казкових історій, де самі діти можуть бути героями. Приміщення з таким стінописом завжди буде цікавим для вихователів, які можуть відволікти дітей від тривожних ситуацій. Системи підсвічування для такого стінопису створить атмосферу казки. Зосереджені на перебуванні в казковому лісі, діти можуть уникнути стресових ситуацій, навіть при відключенні світла та використанні резервних джерел освітлення, що може траплятись під час обстрілів.

Зазначена площа укриття розрахована на одну особу і забезпечує можливість розміщення ліжок. Після складання ліжок, між ними виникає вільний простір, який можна використовувати як ігрову зону - килим, де діти можуть сидіти або лежати і слухати казки. Інші варіанти стінопису можна запропонувати динамічні сцени з веселими комахами, чіткі кольори яких виокремлюються від фону ромашкового поля та хмаринок, привертаючи увагу дітей та відволікаючи від стресових ситуацій. Веселика в кольорах українського прапора з анімаційними тваринками підтримує надію, що усе буде добре, настане сонечко і хмаринок буде багато, будуть тваринки і квіти, і, нарешті, буде мирне життя. Вільний простір між ліжками дозволяє розміщувати дитячі столики та стільці для навчання, що дає можливість маневрувати дитині чи вихователю, користуючись рухомим кріслом. Для зберігання столиків, стільців і іграшок у приміщенні потрібна велика комора, проте складні або транс формуючих меблі, які потребують менше місця.

Отже, це є можливість для дизайнерів в подальшого творчому розвитку, зокрема в розробці меблів-трансформерів. Однозначно в укриття необхідно використовувати без каркасних меблів, таких як пуфи, подушки, килими, які можуть служити місцем для сидіння чи лежання на підлозі. Такий вид меблів не становить загрози травмування для дитини, особливо у випадку необхідної швидкої евакуації. А на прикладі стінопису, можна використати ідею де повітряні кульки зі звірятками піднімаються в небо, передбачено

незафарбовані фігурки для розфарбовування кольоровою крейдою чи багатофункціональними маркерами. Фігурки можна розфарбувати "безкінечно", просто протираючи стіну вологою ганчіркою після завершення повітряної тривоги. Елементи цього стінопису можуть бути об'ємної форми для додаткового тактильного відчуття. Повітряні кульки можна перегортати як книгу, а хмаринки мають м'яку текстуру, схожу на антистресові іграшки. Покриття стінопису може бути схожим на класну дошку, що дозволяє багаторазово малювати кольоровою крейдою чи спеціальними маркерами. Розвиток в цьому напрямку, включає створення подібних елементів на стінах укриття, вважається доцільним для підсилення уваги дітей на тактильному сприйнятті елементів у випадку аварійного відключення світла та перетворення стресової ситуації на ігрову. Тема укриття є дуже актуальною на даний час, потрібно правильно їх облаштовувати для комфортного перебування як для дітей та дорослих [33].

Ось приклад укриття у Вінниці в дошкільному навчальному закладі, який після повномасштабного вторгнення відновив свою роботу (рис.2.2.19).

Рис. 2.2.19 Укриття в дошкільному закладі. м. Вінниця.

2.4. Дослідження прийомів формування дизайну інтер'єрів з нахилом на творчий розвиток дитини

Дошкільний період відіграє ключову роль у формуванні дитини, як окремого індивіда суспільства. На цьому етапі закладаються основи поведінки, характеру, реакції на навколишній світ. Основну частину часу, в цьому віці, малюки проводять в дошкільному закладі. Саме, тому так важливо

добре розробити дизайн проект, який створить необхідні умови для комфортної соціалізації та дадуть поштовх творчому розвитку [34].

Для створення інтер'єру дитячого закладу, важливо визначити основні завдання, які будуть вирішальними в ході візуального оформлення інтер'єру приміщення. На першому етапі, виділяються три першочергові складові, які враховуються при підготовці проекту сучасного дизайну дошкільного простору: здоров'я; безпека; соціалізація.

З огляду на всі ці фактори, ми отримаємо ідеальне середовище для комфортної адаптації дітей в соціумі, яке створить відчуття спокою батьків, а також зробить дизайн садка інноваційним і сучасним. Створення дизайну інтер'єру, забезпечить комфорт і належне середовище для розвитку і навчання дітей. Дизайн ігрової кімнати в закладі, краще оформлювати в теплих тонах. Меблі потрібно виготовляти з натуральних, екологічно чистих матеріалів. При оформленні інтер'єру, краще вибирати текстиль єдиної колірної гами. При підготовці дизайну ігрової кімнати, важливо враховувати вік дітей. Також, передбачено розвиваючі зони та живий куточок, для кращого навчального процесу. Всі сектори інтер'єру дитячого простору, розташовані таким чином, що діти знаходяться в постійному контакті один з одним, оформлений в ненав'язливій ігровій манері. Таке рішення дизайну приміщень дитячого садка, дозволить малюкам відкритися і проявити всі свої здібності та адаптуючись серед своїми ровесниками.

При оформленні спальні в дитячому саду, враховується атмосфера і психологічне сприйняття. Стіни в спальні дитячого садка фарбуються в спокійні, розслабляють тони. Штори в інтер'єрі, вибирають з міцних матеріалів, щоб забезпечити темряви, навіть в денний час доби. Колір ліжок повинен відповідати загальній атмосфері, ніжних відтінків інтер'єру, для вихованців старших груп допустимі сюжетні малюнки, мультиплікаційні кадри. Все це органічно поєднується з м'яким джерелом світла, який допомагає зробити сон малюка більш глибоким і приємним.

Для кожного з батьків, безумовно важливо знати, що його дитина в безпеці, ситий і відчуває себе добре. Однак, на відстані це не завжди можливо. Спеціально для таких випадків, розробляють систему сучасного дизайну дитячого садка, smart садка, завдяки якій, в будь-який момент часу, можна відстежити всі показники малюка і навіть залишити коментар вихователю. Дистанційна зворотний зв'язок (дитина в дитячому садку, батьки на роботі). Датчики контролю температури, стану здоров'я, місце і дію в даний момент, органічно поєднуються з інтер'єром дитячого садка. Загальна картина контролюється за допомогою мобільного додатку, який дозволяє істотно полегшити життя батьків і вихователів. Все це пов'язано з елементами дизайну дитячого центру і розвиваючих зон. Показники успіху, настрою фіксуються для контролю над станом дитини, це є дійсно інновацією в дошкільних закладах.

Ідея сучасного дизайну дитячого садка, в поєднанні з smart системою, допомагає створити сприятливий психологічний клімат для розвитку та навчання вихованців, вирішити проблеми соціалізації і відповіді на запитання батьків, які турбуються про своїх дітей, а головне забезпечити комфортний інтер'єр для повсякденного проведення часу дітей. Тепла атмосфера і м'які тони, в яких оформлений дизайн групи в дитячому садку і спальні з зонами відпочинку, створюють неповторний і індивідуальний стиль, а значить і вирішить всі поставлені завдання з оформлення дизайну інтер'єру дитячого садка, який припаде до душі абсолютно кожній дитині [35].

Створення дизайну інтер'єрів дошкільних закладів з орієнтацією на творчий розвиток дитини включає в себе кілька ключових прийомів:

- Стилiстика оточення, використання яскравих кольорів, цікавого оформлення меблів та стін, щоб створити стимулюючий інтер'єр, який сприяє творчому сприйняттю та активності в дітей раннього віку.
- Гнучкі функціональні зони, створення гнучких просторових зон, які можуть змінюватися відповідно до потреб розвитку дитини. Наприклад, гра в конструктори, художній куток, читальня тощо.

- Природна інтеграція, використання природних матеріалів, рослин, природного освітлення та елементів, що нагадують природу, для підтримки здоров'я та творчого розвитку.
- Вільний доступ до матеріалів для творчості, забезпечте доступ дитині до різноманітних матеріалів для малювання, ліплення, конструювання та інших творчих занять, що сприяють розвитку моторики та уяви.
- Мульти-функціональність приміщення, створення простору в якому дитина може використовувати у різних видах активності, сприяючи таким чином розвитку різних аспектів особистості у дитини.
- Сучасні технології та ігрові елементи, використання сучасних технологій, які можуть стимулювати інтелектуальний розвиток, а також впровадження ігрових елементів у простір, що сприяє розвитку та навчанню.
- Педагогічна ергономіка, врахування ергономічних аспектів у дизайні, щоб забезпечити комфорт та безпеку для дитини, а також сприяти навчанню та творчому розвитку.

Використання описаних прийомів розвитку творчої активності дітей в проектуванні дитсадків, сприяє підвищенню пізнавальної активності у дітей. Покращенню розуміння й засвоєння ними навчального матеріалу та розвитку їхніх творчих здібностей. Крім того, діти матимуть можливість відчувати радість творчості та уявити себе дослідниками [36].

Висновок до другого розділу

Було проведено аналіз загальних вимог до будівель, санітарно-гігієнічних норм, вимог до використовуваних матеріалів, освітлення та обладнання для проектування. Встановлено, що при проектуванні та розробці предметного середовища дошкільного закладу освіти необхідно дотримуватися наступних основних вимог:

- Забезпечення безпечного простору для дітей.

- Урахування будови майбутнього проекту між окремими ігровими приміщеннями всередині будівлі.
- Увага до кольорового оформлення інтер'єру та екстер'єру .
- Врахування особливостей дитячої ергономіки та сприйняття.
- Використання екологічних та природних матеріалів.

Були розглянуто норми та стандарти проектування дошкільних садочків і вимоги до матеріалів, обладнання та освітлення з усіма ергономічними нормативами.

Провели аналіз дошкільних навчальних закладів України та закордоном в цілому, дійшли до висновку, що з кожним роком розвиток даних закладів набирають обертів у розвитку. Все більше закладів переймають закордонні тенденції та сучасні стилі в архітектурному та дизайнерському плані. Саме закордонний досвід показує, що для дитячого садка важливо створити єдиний цільний простір. Сучасні стилі в інтер'єрі створюють зацікавленість у дітей та спонукають до розвитку у всіх аспектах навіть у творчих.

"Перший крок" у створенні дизайну для дитячого садка - це розробка архітектурно-художнього образу, який ґрунтується на ідеї візуального вираження громадського будинку для дітей. Джерелами натхнення можуть служити аналіз, порівняння та асоціації з архітектурними стилями, природними образами та дитячими книгами. Для відтворення архітектурно-художнього образу можна використовувати різні засоби виразності, такі як колористичне оформлення, мозаїка, вітражі, малюнки, композиційні прийоми тощо, які сприяють створенню унікального дизайну дитячого оточення. Для кожної частини дитячого садка слід визначити найбільш відповідні засоби виразності, такі як декоративні прикраси, освітлення та колірна палітра. Виявити архітектурно-художні прийоми, такі як планування та перетворення простору, які використовуються для створення комфортного архітектурного середовища для дітей.

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що дизайн, має значущий вплив на творчий розвиток дитини. Відомо, що навколишнє

середовище є ключовим фактором у вихованні та розвитку дітей, і дизайн приміщення виступає важливою складовою цього середовища. Спеціально обрані кольори, форми, інтер'єр та організація простору можуть створити стимулююче та надихаюче оточення для розвитку творчості. Зони для гри, експерименту та спілкування можуть сприяти розвитку уяви та творчого мислення у дітей. Зміни в просторі, дозволяє дитині вільно виражати свої ідеї та експериментувати. Крім того, важливо враховувати індивідуальні потреби та можливості кожної дитини, щоб створити адаптоване середовище для розвитку їх творчих здібностей. Відповідно до вивчених матеріалів, дитсадок з інноваційним та стимулюючим дизайном може сприяти розкриттю та розвитку творчого потенціалу дітей.

Отже, при розробці дизайну інтер'єрів дошкільного дитячого закладу слід враховувати не лише функціональні аспекти, але й створення сприятливого та надихаючого середовища з залучення кращих світових практик та прикладів закордонних вирішень середовища для творчого розвитку дітей.

РОЗДІЛ III. ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ В ЕКСТЕР'ЕРІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

3.1.Ландшафтна організація території дошкільного навчального закладу

Ландшафтний дизайн є важливою галуззю, яка об'єднує елементи природи та архітектури для створення привабливих, функціональних і гармонійних об'єктів. Ця форма мистецтва враховує не лише зовнішній вигляд, а й функціональність, екологічну стійкість та взаємодію з природним оточенням. Ландшафтний дизайн навколо дитячого садку є невід'ємною складовою повноцінного розвитку та виховання дітей.

Екстер'єр навколо дитячого садка є важливою складовою, оскільки при його розробці основною нашою задачею стає створення дітям безпечних та комфортних умов, прогулянок на вулиці. Велика відповідальність та майстерність працівників визначається багатьма факторами, саме вони формують атмосферу затишку та естетики, яка впливає на творчий розвиток наших малят.

На території дитячого садка обов'язково має бути розміщено:

- Ігрові та спортивні майданчики
- Зона зелених насаджень
- Альтанки та павільйони
- Алеї та пішохідні доріжки

Рослини на території дитячого саду виступають як підґрунтя для здобуття природознавчих знань, формування екологічних навичок ,а саме, догляд за рослинами та правила екологічного виховання в навколишньому середовищі. Різноманітність рослинного світу допомагає дітям краще ознайомлюватися з природою [37].

Усі рослини, які висаджуються на території дитячого саду, повинні бути безпечними для здоров'я. Важливо уникати наявності видів, які можуть створити небажані умови (наприклад, тополі, які випускають пух). Заборонено висаджування кущів, ягоди яких можна зірвати та проковтнути (наприклад, кущі вовчої ягоди). Також слід уникати висадження отруйних рослин, таких як : беладона, дурман, блекота та чортополох.

Хвойні рослини чудово вписуються в ландшафт дитячого саду, будучи не лише естетично привабливими, але й корисними для очищення повітря. Їх рекомендується розташовувати подалі від ігрових майданчиків, створюючи алею вздовж центрального входу або паркану. Ялина гармонійно впишеться в будь-який ландшафт, в тому числі й дитячий, а взимку може стати невід'ємною частиною святкового настрою. Навколо неї діти завжди з радістю грають, а також можуть зібрати природний матеріал для створення своїх творчих виробів, наприклад, ікебани.

Важливо також подбати про тінь на ігровій ділянці, її можуть забезпечити великі, розлогі листяні дерева. Плодові дерева допустимі, але вони потребують регулярного прибирання від опалих плодів.

Чагарники, такі як: жимолость і калина - можуть мати розподільну функцію для дитячих ділянок, тоді як туя чи самшит можуть створити живий паркан, алею. Яскраві кольорові клумби, як невід'ємна частина ландшафту дитячого садку, приносять радість від весни до пізньої осені. Ретельний вибір рослин для клумби дозволяє їй залишатися квітучою протягом теплих місяців. Календулу, ромашку, іриси і петунії можна висаджувати поруч із дитячими майданчиками, а екзотичні квіти можуть прикрасити вазонниці перед центральним входом.

Оформлення клумб потребує особливої уваги та творчості. Визначити межі квітників можна за допомогою кольорових камінчиків, пластикових кубиків або тину. Популярними стали також саморобні вироби зі старих автомобільних шин. З невеликим вираженням фантазії ділянка може

перетворитися на чарівне казкове місце. Садові фігурки додають вишуканості ландшафту.

Сформувати у дітей любов до природи можна за допомогою грядки та квіткової клумби, які вони самі зможуть доглядати. Постійно стежачи за ростом, наприклад, квасолі, дитина не лише поповнює свій багаж природничих знань, але і встановлює закономірності в процесі догляду за власними рослинами. Щодо розташування, то такі грядки і клумби повинні бути доступними з будь-якого боку, щоб малюк міг легко дотягтися до них [37].

Творчі ідеї можна втілити у встановленні фонтанчика чи штучного водоймища. Важливо врахувати питання його безпеки, особливо якщо діти мають доступ до нього. Водоймище повинне бути невеликого розміру, щоб гарантувати безпеку дітям. Водний елемент може стати місцем для вивчення властивостей води, а також слугувати цікавою деталлю в ландшафті.

Біля водойми можна влаштувати ортопедичну доріжку, вкриту галькою, яку слід обгородити бортиком, щоб уникнути розсипання дрібних камінчиків. Це дозволить організувати процедури та профілактику дитячої плоскостопості влітку. Прогулянки по такій доріжці принесуть дітям радість та користь їхньому організму [38].

Хоча будівля дитячого садка та його територія вже мають асфальтовані доріжки, але можна встановити додаткові альтанки для дітей. Ці альтанки служать укриттям від дощу або сонця, забезпечуючи комфортний відпочинок. Розміщення пари дерев поруч також надасть додатковий захист від сонячних променів. Розфарбовані фарбами казкові персонажі розважатимуть дітей і створять атмосферу веселощів та неспинної радості.

Гарантія безпеки на дитячому майданчику завжди є головним завданням. Розміщення ігрового інвентарю на майданчику слід планувати так, щоб гірки та гойдалки були віддалені від зелених насаджень, уникаючи ситуацій, коли дитина, з'їжджаючи з гірки, може випадково потрапити, наприклад, в квітник.

На різних ділянках для дітей різного віку встановлюють обладнання, що відповідає їхнім фізіологічним особливостям. Поверхню покривають піском або газоном, що надає м'якості і затишку дитячій зоні. Гойдалки, турніки, баскетбольні кільця, спортивні конструкції розташовуються так, щоб під час ігор м'ячі чи іграшки не завдавали шкоди рослинам чи вікнам будівлі [38].

Тема ландшафтного дизайну дитячого садка має багато аспектів. Створення відповідної зони для малюків не є важким завданням, але воно має велике значення для педагогів і дизайнерів. Спільні зусилля дозволяють досягти вражаючих результатів, створюючи найкращі умови для розвитку та виховання дітей.

3.2. Особливості формування території для творчого розвитку дитини

Формування території навколо дошкільного навчального закладу для творчого розвитку дитини є складним та відповідальним завданням, оскільки територія має сприяти не лише фізичному, але й психологічному та емоційному розвитку дитини. Досліджуючи дану тему в інтернет ресурсах, можемо виділити ключові аспекти, які слід враховувати при проектуванні території дитячого садка для творчого розвитку:

1. Стимулююче оточення:

- Використання яскравих та насичених кольорів, що сприяє позитивному настрою та враженням.
- Розташування великої кількості зелених насаджень, що стимулює сприйняття природи та вчить дітей поважати навколишнє середовище.

2. Креативні ігрові зони:

- Створення різноманітних ігрових зон, які сприяють творчій активності дітей, наприклад, майданчики для малювання крейдою, ігрові конструкції, та інші творчі майданчики.
- Використання різноманітних матеріалів для ігор, що розвивають дрібну моторику та творчі здібності, таких як : пісок, вода, пластилін тощо.

3. Архітектурна експресія:

- Креативне оформлення будівель та інших об'єктів на території, щоб стимулювати увагу та інтерес дітей.
- Використання нетрадиційних форм та конструкцій, які викликають дитяче сприйняття та цікавість.

4. Природне та екологічне оточення:

- Створення екологічно чистого середовища з використанням безпечних для дітей рослин та матеріалів.
- Збереження природних ландшафтів та використання їх для навчальних та розвивальних методик.

5. Зони для творчості та виставкових експозицій:

- Спеціально облаштовані зони для проведення творчих майстер-класів, виставок дитячих робіт, що сприяє розвитку художніх та творчих здібностей.

6. Оптимальне розміщення відпочинкових зон:

- Зони для відпочинку та спостереження, де діти можуть відпочивати, читати, грати в ігри та спостерігати за природою.

7. Партнерство з мистецькими та освітніми установами:

- Залучення місцевих митців та освітян до спільних проектів для збагачення творчого середовища та творчого розвитку у дітей.

Саме ці елементи мають створити таке оточення, яке сприяє розвитку творчих здібностей дітей та стимулює їхню радість від вивчення світу. При формуванні території навколо дошкільного навчального закладу зазвичай використовують практику пробудження, яка виховує у дітей відчуття бережливого ставлення до навколишнього середовища. Проектне рішення території дитячого садка направлене на активізацію творчого розвитку у дітей. Територія навколо садка складається з багатьох просторів, які зав'язані в композицію та є одним цілим.

У процесі дослідження теми ми визначили декілька етапів формування та реалізації задумів проектних ідей. Запропонованою ідеєю може бути

дизайн-концепція, що створює можливість побудувати ділянку, яка створить простір для формування творчого розвитку дитини.

При озелененні територій садка основне завдання полягає в декоративній спрямованості. Принцип формування території, який створює гармонію між архітектурною спорудою, ландшафтом і навчанням у дітей. Крім того, ця ландшафтна організація територій має бути формою творчого виховання у дитини. А щодо рішення планування структури основних доріг, то може бути підкреслена мережею звивистих другорядних доріжок, які переплітаються між собою та органічно вписуються в навколишній ландшафт, слугуючи маршрутами для споглядання та пізнання природи.

Естетичний ефект на території садка доповнюється яскравими нотами постійно квітучих кущів і багаторічних дерев. Споруда дитячого садка гармонійно впишеться в загальну композицію планування навколо ландшафту та задасть висоту і структурує простір, не переважаючи водночас над природним середовищем, а, навпаки, намагаючись до нього пристосуватися.

Територія дитсадка уособлює безкінечність життя, дарує творчу енергію, пропонуючи безперервний потік вражень та емоцій. У кожного куточка на території може бути своя історія. Під потреби дітей можна створити оригінальне поєднання елементів ландшафтної архітектури та природних компонентів, такі як : групові насадження, масиви, алеї, сади, спортивні майданчики, водні простори, зелені кабінети, лабіринти.

Отже, основна частина території має складати не менш 50% під насадження – газонні покриття, квітники, дерева та чагарники. Приблизний баланс території для дітей з вадами зору та іншими обмеженнями - 30%: забудова – 5-10%; дороги та майданчики – 15-20%; озеленення – 60 – 80%. Рекреаційна зона об'єднує спортивні та ігрові майданчики , проблематика вирішується за рахунок вигляду різноманітних ландшафтів із струмками, фонтанами, квітниками, красиво квітучими деревами, кущами і хвойними видами. Уздовж меж паркану на території передбачається захисна смуга насаджень шириною від 10 до 30 м.

Виділена частина території для різного покриття, по якому можна ходити босоніж, відчуваючи текстуру. Як матеріал для мощення, пропонується застосовувати обкатану дрібну та крупну гальку, кору дерев, соломку, щебінь, річковий пісок, газонне покриття, тирсу, соломку тощо.

Для посилення можна використати звукові ефекти, які передбачають облаштування невеличкого каскаду чи водоспаду, дзюрчання якого передаватиме атмосферу природності. Лавки для відпочинку, павільйони для укриття від несприятливих погодних умов, урни для сміття – необхідні елементи облаштування садків, розміщені на всій території. Малі архітектурні форми мають бути максимально простими, доступними та зручними у використанні, не заважати руху та не створювати перешкод.

Отже, враховуючи важливість творчого розвитку дітей, територію навколо дошкільного навчального закладу слід формувати як стимулююче та безпечне середовище. Яскраві кольори, креативні ігрові зони, рослинний декор та екологічні рішення допоможуть створити місце, де діти можуть вільно та радісно розвивати свою творчість.

Забезпечення майданчиків для творчих ігор, спеціальних зон для малювання та роботи з різними матеріалами, а також партнерство з мистецькими та освітніми інституціями сприятиме розкриттю потенціалу у дітей творчості та розвитку їхнього унікального підходу до світу.

3.3. Дизайн павільйонів та малих архітектурних форм.

На території дошкільних навчальних передбачено використання малих архітектурних форм, до яких, крім естетичних та декоративних характеристик, є ще функціональні вимоги.

Малими формами на території є огорожі, лави, ліхтарі, урни, інформаційні стенди тощо. Оскільки територія призначена для дітей вікової категорії 3-6 років, важливо, щоб малі архітектурні форми відповідали не лише загальній стилістиці, а й були ергономічними та враховували фізіологічні потреби відповідної категорії дітей.

У контексті скульптури використовують різні матеріали, такі як : дерево, метал, пластик, бетон та кераміка. При створенні простих геометричних фігур можна використати різноманітні матеріали, а саме: пластик, скло, кераміка, каміння, метал, дерево тощо.

Освітлення. На території дошкільних закладів, як правило передбачено три типи ліхтарів: основні, висотою 220 см; вторинні, розміром 125 см; та "пунктирні", висотою 65 см. Високі ліхтарі розташовуються на відстані від 10 до 15 метрів відповідно до місцевості та забезпечують освітлення на території. Другорядні ліхтарі встановлюють там, де потрібна додаткова освітленість. Знизу підняті плафони створюють спокійну атмосферу та забезпечують достатнє освітлення вночі. Спеціальне освітлення підсвічує важливі дерева, архітектурні елементи та скульптури прожекторами, в деяких випадках можна використати кольорове освітлення. Вбудоване у доріжку світло може бути точковим або вказувати головні маршрути[38].

Лави. На всій території мають бути встановлені лави з металевого каркасу та з дерев'яними спинками і сидінням. Існують два типи за формою: рівні та півкруглі. Переважно на державних територіях використовують півкруглі лави, розташовані одна напроти одної для зручності спілкування. Для відпочинку виготовлені прямі лави, розташовані віддалено одна від одної. Основна вимога до конструкції лав - відсутність гострих кутів, бажано встановити їх з повністю обтікаючих форм.

Покриття. Більшість доріжок на великій частині території мають клінкерне покриття з такими декоративними характеристиками, як колір і текстура. Доріжки в саду можна використати з дерев'яних настилів, що максимально екологічно та гармонійно вписується в природне середовище, а у зоні "Кольорових квітів" використовують бетонні плити та дерев'яні настили.

Дитячий павільйон є необхідним елементом на території дитячого садка, спеціально відведеного для конкретної групи дітей. Він створює комфортні умови для занять на свіжому повітрі. Павільйон призначений для

використання майже за будь-якої погоди, окрім сильних морозів, злив та шквалів вітру. Дизайн павільйону та малих архітектурних форм на території дитсадку враховує ряд ключових аспектів, спрямованих на створення комфортного та безпечного середовища для дітей. Павільйон зазвичай вирізняється естетичним оформленням, яке відповідає дитячій тематиці та сприяє позитивному враженню. Павільйон має мати яскраві кольори, що стимулюють розвиток дитячого відчуття краси, також мати безпечні та м'які форми, щоб уникнути травматичних ситуацій. До прикладу, ось так виглядає більшість павільйонів на території України (Рис.3.3.1).

Рис. 3.3.1 Вигляд павільйону в м. Черкаси.

Досліджуючи тему, ми натрапили на павільйони, які було запропоновано фірмою «АРТ-Бастион». Функція цієї малої архітектурної форми - надати вихованцям дитячого садка захист від дощу, снігу та інтенсивного сонячного випромінювання, тому важливо, щоб конструкція була стійкою до різних погодних умов. Павільйони, спроектовані для дітей, виготовляються з екологічно чистих та безпечних матеріалів, які не виділяють токсичних речовин під впливом вологості та високої температури. Стійка конструкція складається з надійно з'єднаних елементів та має фундамент. Важливо, щоб споруда не містила виступаючих деталей.

Павільйон, розташований у межах дитячого садка, має визначені розміри, розраховані відповідно до норм та правил. Таким чином, передбачається, що потрібно 2 м² простору. Площа конструкції для прогулянок залежить від

кількості дітей у групах та розмірів ігрового майданчика. Важливо детально продумати інтер'єр та екстер'єр закритого навісу, щоб забезпечити комфорт для дітей і створити середовище, яке сприяє їх розвитку та підтримує позитивний настрій[39].

Рис. 3.3.2 Проект павільйону, фірма «АРТ-Бастион».

Наступним прикладом є проект для «Республіка Діти». Територія дитячого садка знаходиться в місті Київ. Основним завданням, проекту було, побудувати обладнання для чотирьох різних ділянок дитячого садка, розташованих на території сучасного освітнього простору. Також, довелося розробити двосторонній навіс, щоб візуально розділити майданчик на дві частини. В результаті клієнту настільки сподобалася робота, що він попросив зробити ще один навіс і встановити його над сидіннями амфітеатру.

Необхідно було облаштувати майданчики для освітнього простору, який активно використовує інновації у навчанні, вирішили встановити сучасні ігрові комплекси та атракціони, які дуже подобаються дітям [40].

Обладнання, яке створили для Respublika Kids:

- Універсальне еко обладнання серії Tiga;
- динамічне обладнання серії Ritmo;
- індивідуальні багатофункціональні геомережі;

- батуту для дітей та підлітків;
- чарівні будиночки;
- двосторонні накриття.

Ексклюзивно для цього проекту на замовлення були розроблені два двосторонні накриття. При цьому одна з них мала форму амфітеатру (Рис.3.3.3).

Рис.3.3.3 Дитячий майданчик Respublika Kids, м. Київ.

В пошуках оригінальних ідей для дитячого павільйону, ми натрапили на ескізний проект дитячого павільйону, дитячого майданчика, проект був розроблений для рекламної продукції меду. Автором проекту є Олена Такова [41]. На візуалізації показаний вигляд павільйону, півкуля з входом оснащення місцями для відпочинку по периметрі простору, вікна в будівлі розташовані по периметру півкулі нагадують соти меду та на стелі стікає у вигляді каплі освітлення та кріпиться лазанка для дітей (рис. 3.3.4).

Рис. 3.3.4 Дитячий павільйон для реклами меду.

Створення території біля дитячого садка є важливим завданням для забезпечення комфорту та безпеки дітей. Територія навколо дитячого садка є важливою складовою для розвитку та навчання дітей. Ось кілька рекомендацій для організації дитячої території біля дитячого садку. Першочерговим є безпека, потрібно регулярно перевіряти ігровий майданчик на їхню справність. Забезпечити різноманітність ігрового обладнання: гойдалки, пісочниці, ланки, майданчики для гри в м'яч та інше, враховуючи потреби дітей різного віку. Потрібно створити пішохідні дороги та маршрути для розвитку моторики та здоров'я дітей, позначити безпечні зони та майданчики для різних ігор [42].

Створюючи зону для відпочинку на вулиці, діти можуть відпочивати та спостерігати за природою. Розташуйте дерева чи навіси, так щоб створити тіні та захисту від сонця. З екологічного аспекту дітей потрібно залучати до збереження природи через вивчення рослин, створення міні-саду чи міста. Підтримуйте чистоту та порядок, використовуючи відповідні контейнери для сміття та вторинної переробки.

Щодо кольорової гами та дизайну використовуйте яскраві та привабливі кольори для створення позитивної атмосфери. Додайте графіті, розмальовки або малюнки на асфальті для творчого виразу. Забезпечте комфортне місце для батьків чи опікунів для спостереження за дітьми. Організуйте терасу або столи для можливості відпочинку. Загалом, створення дитячої території має бути гармонійним поєднанням безпеки, розвитку та гри для дітей. Якщо дотримуватись рекомендацій, можна зробити затишне місце для малечі [43].

Малі архітектурні форми, такі як огорожі, лави, ліхтарі та інші елементи, вписуються в загальний дизайн, надаючи території гармонійний вигляд. Враховуючи особливості користувачів - дітей, малі архітектурні форми виготовлені відповідно до ергономічних та фізіологічних вимог цієї категорії.

Для покращення інформативності та орієнтації на території призначені спеціальні декоративні елементи та фактурне покриття доріжок, призначені для забезпечення безпеки та інформаційного супроводу для всіх користувачів, включаючи дітей з обмеженими можливостями. Загалом, дизайн павільйону та малих архітектурних форм у дитячому садку обумовлений забезпеченням естетичного, безпечного та функціонального середовища для розвитку та відпочинку дітей [44].

Сьогодні роль ігрових МАФ в архітектурі та дизайні середовища відчутно трансформувалися. Еволюція МАФ охоплює різні аспекти, такі як тематика, ідеї, емоційна виразність, розташування та використання, а також використання будівельних матеріалів. Спостерігається тенденція до переміщення МАФ як із зовнішнього середовища в просторі, так і в іншу сторону, створюючи так звані "інтер'єр в екстер'єрі". Крім того, відбувається перенесення ознаки з одного об'єкта, технологія чи матеріал на інший, який раніше був нехарактерним для нього [45].

У зв'язку з важливою роллю, яку змінюють МАФ у сучасному плануванні території та ландшафтному дизайні, їх можна розглядати як самостійні об'єкти предметного дизайну. Вони залишаються не тільки частиною свого комплексу, але і забезпечують важливу функцію, сприяючи вихованню емоцій та інтегруючись у конкретне середовище. Мала архітектурна форма, запланована проектом, стає спеціальним самостійним об'єктом середовища, що володіє комерційними функціями та використовує художню виразність, як було висвітлено в науковій частині роботи [46].

3.4. Авторська розробка дизайну інтер'єру та екстер'єру «Хата мазанка» для села Добростани

Українська культура є багат шаровою і вражає різноманіттям та глибиною свого спадку.

Фольклор та народне мистецтво, українська народна пісня, танець, вишивка, розпис на писанках є важливими частинами культурної спадщини.

Традиції та свята, Великдень, Різдво, релігійні свята важливі для українців і часто супроводжуються традиційними стравами та обрядами. Іван Купала: це свято, пов'язане з обрядами, повір'ями та традиційними весняними святкуваннями.

Українська культура багата і унікальна, і її спадок триває тисячоліттями, сприяючи формуванню та збереженню національної ідентичності, тому для збереження ідентичності та культури та українського творчого розвитку було важливим надати нове життя традиційній хаті мазанки, що опинилася ситуативно в громадському центрі села Добростани.

Територія на якій розташована хата мазанка знаходиться в Львівській області, село Добростани, біля якого розташований Народний дім села та навпроти через дорогу комунальний дошкільний заклад. (рис. 3.4.1.).

Рис. 3.4.1 Ситуаційний план.

Основної концепцією, інтер'єру хати мазанки, стало відтворення хати в сучасному варіанті, для залучення місцевих дітей до українських творчих ремесл, такі як гончарство, писанкарство, малярство, ткацтва. В даному приміщенні було використано екологічні чисті матеріали, акрилова фарба та чиста деревина, для декору використали піч, полиці, тарілки та шкатулки з яворівським розписом, ткані килимки та плетині лампи (рис.3.4.2). А для екстер'єру обрали фрагментарно дах з соломи, деревні рами вікон та обвили

по периметру дерев'яними прутами. На підвір'ї хати облаштували зону квітника та городу, для залучення дітей до сільського господарських робіт.(рис.3.4.3).

Рис.3.4.2. Інтер'єр хати мазанки.

Рис.3.4.3. Екстер'єр хати мазанки.

Залучення дітей до українських ремесл має кілька важливих переваг і може мати позитивний вплив на їхній розвиток та формування. В першу чергу це збереження культурної спадщини. Залучення дітей до українських ремесл допомагає передавати і зберігати традиції, ремесла та родинні значення, що є важливою частиною культурної спадщини [47].

Розвиток творчих навичок, ручна праця в ремеслах сприяє розвитку творчості та фантазії у дітей. Вони вчиться створювати щось унікальне своїми руками, що розвиває їх творчі здібності. Вивчення історії та традицій, під час виготовлення українських ремесл діти можуть вивчати історію та традиції своєї країни. Це сприяє формуванню їхньої національної ідентичності. Розвиток дрібної моторики та координації, ручна робота в ремеслах допомагає розвивати дрібну моторику та координацію рухів. Це особливо важливо для молодших дітей. Сприяє соціальній взаємодії, ремесла часто вимагають спільної роботи та комунікації. Дитина вчиться спілкуватися, ділитися і

вирішувати завдання у групі. Підтримка розвитку екологічної свідомості, багато українських ремесл базуються на використанні природних матеріалів, що сприяє розвитку екологічної свідомості у дітей. Стимулює інтерес до власної культури, виготовлення традиційних виробів може підтримати інтерес дітей до вивчення власної культури та історії.

Загалом, залучення дітей до українських ремесл сприяє їхньому гармонійному розвитку та усвідомленню важливості збереження та підтримки власної культурної спадщини.

Висновок до третього розділу

Ландшафтна організація території дошкільного навчального закладу є невід'ємною частиною створення сприятливого середовища для розвитку дітей. Особливості ландшафтного дизайну допомагають створити безпечне, затишне та освітнє середовище, що сприяє всебічному розвитку малят.

У результаті вивчення та практичної реалізації концепції ландшафтно організації території дошкільного навчального закладу, було виявлено, що правильно створений ландшафт впливає на емоційний стан та фізичне здоров'я дітей. Елементи природи, такі як дерева, квіти, газони, та естетично оформлені ігрові зони сприяють стимулюванню креативності, соціальної взаємодії та фізичного розвитку.

Застосування принципів екологічної безпеки та врахування вікових особливостей дітей при плануванні ландшафту дозволяють створити природне середовище, яке сприяє навчанню, спілкуванню та формуванню екологічної свідомості у дитини. У підсумку, ландшафтна організація території дошкільного навчального закладу є важливим елементом педагогічного процесу, що впливає на загальний розвиток дітей та формує їхнє позитивне ставлення до природи. Важливо продовжувати дослідження в цьому напрямку та вдосконалювати методи ландшафтного дизайну для досягнення оптимальних результатів у розвитку дитячих садків.

Успішний дизайн майданчика передбачає використання різноманітних ігрових елементів, безпечних майданчиків та обладнання, розташування зон для різних вікових груп, а також врахування особливостей дітей з обмеженими можливостями. Естетичний аспект грає важливу роль у створенні привабливого та затишного середовища, що сприяє активному відпочинку та креативному розвитку. Використання засобів художньої виразності в екстер'єрі дошкільних навчальних закладів є важливим елементом створення стимулюючого та комфортного середовища для дітей. Це допомагає не лише забезпечити естетичний вигляд приміщень, але й підтримує розвиток дитячої творчості, фантазії та емоційної сфери.

Загалом, створення художньо виразного екстер'єру допомагає в розвитку дітей, надаючи їм зручне, позитивне та стимулююче середовище для навчання та гри. Також, можна підкреслити, що дизайн майданчика для дітей має значущий вплив на їхнє фізичне та психосоціальне благополуччя. Професійно розроблений дизайн майданчика стає місцем, де діти можуть не лише весело проводити час, а й вчитися, спілкуватися та розвиватися у всіх аспектах свого життя.

В авторській розробці проекту, ми використали концепцію «Хата мазанка» з нахилом на творчий розвиток дітей. Майбутній об'єкт буде знаходитись в селі навпроти дитсадка, та буде залучати місцевих дітей до культурного спадку українців. Інтер'єр традиційний з сучасними мотивами, де можна проводити різні майстер класи, такі як, гончарство, писанкарство, малярства та святкування традицій української культури, наприклад Андіївські вечорниці. Екстер'єр направлений на збереження традиційних ремесл та сільськогосподарських робіт, таких як садження овочів та висадку квітів. Таким чином, ми залучаємо дітей до культурної спадщини.

ВИСНОВКИ

Провівши аналіз наукових джерел та історичних аспектів дизайн-проектів дошкільних навчальних закладів та визначивши основні типологічні особливості, можемо зазначити, що обрана тема є досить обширною та залишається актуальною і сьогодні.

Дошкільний заклад — це освітній і виховний заклад, який призначений для дітей дошкільного віку, а в контексті нашої теми, ще й середовище для комфортного перебування за рахунок дизайну інтер'єру. Предметне наповнення якого, є одним з ключових елементів дитячого простору, побудований на ергономічних засадах.

Архітектура та дизайн дошкільних навчальних закладів в контексті творчого розвитку є ключовими факторами, що визначають якість освіти та загальний розвиток дітей. Забезпечення стимулюючого та безпечного середовища, яке враховує особливості дитячого сприйняття та розвитку, відіграє важливу роль у формуванні позитивного впливу на маленьких учнів.

Інноваційні дизайнерські рішення та архітектурні концепції, що враховують не лише естетичний аспект, але й педагогічні потреби, сприяють творчому розвитку дітей. Використання різноманітних кольорів, форм, текстур та інших архітектурних елементів дозволяє створити стимулююче середовище для активного вивчення та творчого самовираження.

Дошкільні навчальні заклади, де архітектурне та дизайнерське планування спрямоване на розвиток уяви, творчості та соціальних навичок, стають місцем, де діти знаходяться в стимулюючому оточенні для навчання та розвитку. Згуртованість різних аспектів архітектури та дизайну в цих закладах відкриває нові можливості для інтеграції творчих підходів у процес освіти та сприяє розкриттю потенціалу кожного малюка.

Досліджуючи, як можливо удосконалити наявний дошкільний заклад в селі, виникла ідея створення простору «Хата мазанка» в автентичній житловій будівлі, що є давно закинутою та розміщується поряд з закладом. В

реінноваційному середовищі зможуть творчо розвиватись не тільки діти дошкільного віку, але й всі бажаючі жителі даного селища. Розвиток творчості у дітей за допомогою залучення української спадщини, може бути дуже ефективним, враховуючи особливості дітей та їхньої природної активності та бажання досліджувати світ навколо.

Створивши такий об'єкт, де діти можуть вільно виражати свою творчість, місцева влада сприяє розвитку їхнього уявлення, креативності та пробудженню талантів. Такий підхід до організації дитячих просторів допомагає створити стимулююче та веселе середовище, де діти можуть навчатися та розвиватися через творчий процес гри, не забуваючи про культурний спадок наших пращурів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: навч. посіб. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010 р.
2. Хобта М.В., Бармашина Л.М. Історичні передумови організації середовища дошкільних закладів. М. В. Хобта, Л. М. Бармашина // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. - 2012.
3. Ковальський Л. Проблеми реконструкції мережі дошкільних навчальних закладів в ущільненій житловій забудові / Л. Ковальський, Г. Ковальська, Д. Саєнко // Досвід та перспективи розвитку міст України. - 2016. - Вип. 31. - С. 164-174. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2016_31_19.
4. Магістерська дипломна робота ст. гр. Д-61м, НЛТУ України, Михайлюк Ю.С. «Дизайн дитячого середовища для занять за методикою Монтесорі» 2022р.
5. Рацул А. Б. Історія зарубіжної педагогіки. Навчальний посібник / Рацул А.
6. Державні будівельні норми. Будинки і споруди. Заклади дошкільної освіти. Будинки і споруди: ДБН В.2.2-4:2018. [Чинні від 2000-01-01]. Київ: Мінбуд України, 1999. 47 с. (Державні будівельні норми). ДБН В.2.2-9-99
7. Швець Л.М. Дитячий центр ХНУМГ ім. О.М. Бекетова в дизайн проектах студентів-архітекторів. 2018р.
8. Шульська М. В. Особливості формування кольорового рішення в дизайні інтер'єру дошкільного дитячого закладу [Електронний ресурс] <http://www.stattionline.org.ua/>: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу <http://www.stattionline.org.ua/iskystvo/97/16727-osoblivostiformuvannya-kolorovogo-rishennya-v-dizajni-inter-yeru-doshkilnogodityachogo-zakladu.html> (дата звернення 07.12.2015) – Назва з екрана.

9. Електроний ресурс. Режим доступу. <https://adm.dp.gov.ua/news/suchasnij-ta-zatishnij-u-starih-kodakah-zvodyat-z-nulya-ditsadok>
10. Електроний ресурс. Режим доступу. <https://vn.20minut.ua/Osvita/u-vinnitsi-oflajn-pratsyue-36-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-11762541.html>
11. Електроний ресурс. Режим доступу. <https://worldarchitecture.org/architecture-news/enmmv/palette-architecture-creates-abstracted-nature-for-preschool-in-brooklyn.html>
12. Базовий компонент дошкільної освіти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ldnz6-posmyshka.ucoz.ru/baza/bazovij_komponent
13. Сухомлинський В. Про розвиток творчої особистості школярів: індивідуальний та диференційований підхід. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pandia.ru/text/79/530/42611.php>
14. Електроний ресурс. Режим доступу. <https://kartochki-domana.com.ua/ua/glenn-doman/kak-povysit-effektivnost-zanyatij-po-metodu-glenna-domana/>
15. Електроний ресурс. Режим доступу. <https://learning.ua/blog/201901/valdorfska-pedahohika-osoblyvosti-navchannia-ta-vykhovannia-ditei/>
16. Бакалаврська дипломна робота ст. гр. БДі2-17, КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ, Івашина К.О «Дизайн-проект інтер'єру закладу дошкільної освіти» 2021р.
17. Електроний ресурс. Режим доступу. <https://www.childcarerenovation.com/kindergarten-design-trends-for-2022/>
18. Кадурина А.О. Архітектурно-художні аспекти формування дитячих дошкільних закладів (на прикладі м. Одеси). Автореф. дис.. канд. арх.:18.00.02. – О., 2005. – 20 с.
19. Біоніка в дизайні просторово-предметного середовища: навч. посіб. / С. П. Мигаль, І. А. Дида, Т. Є. Казанцева. — Львів : Львівська політехніка, 2014.

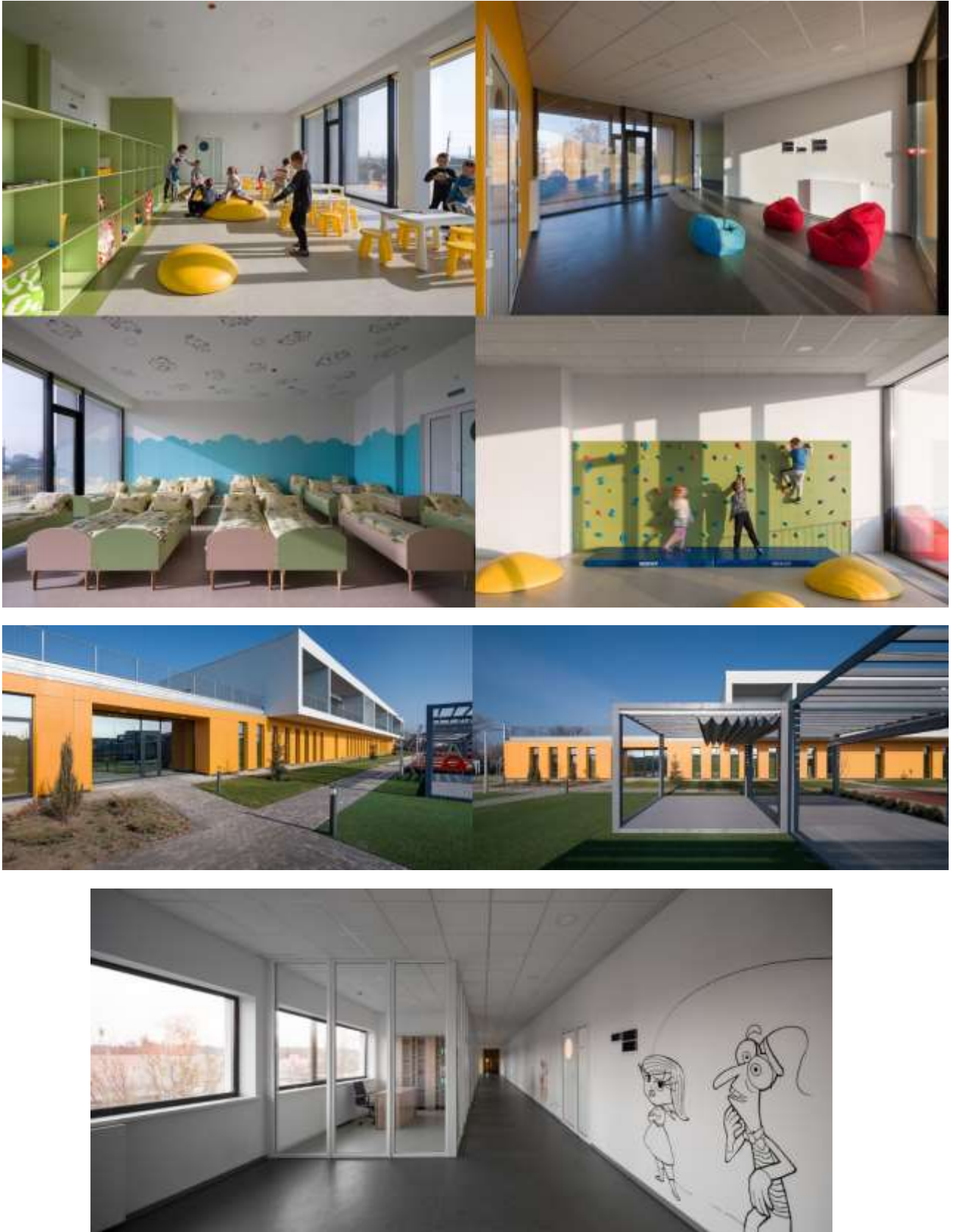
- 20.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://glavcom.ua/photo/dityachiy-sadok-pid-dniprom-stav-odnim-iz-naykrashchih-arhitekturnih-objektiv-svitu-foto-758222.html>
- 21.Електроний ресурс. Режим доступу.<http://zdo9.sumy.ua/>
- 22.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://umka.kiev.ua/cherry-services/umka-grand-petrovskiy/>
- 23.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://adm.dp.gov.ua/news/suchasnij-ta-zatishnij-u-starih-kodakah-zvodyat-z-nulya-ditsadok>
- 24.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://worldarchitecture.org/architecture-news/enmmv/palette-architecture-creates-abstracted-nature-for-preschool-in-brooklyn.html>
- 25.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://www.dezeen.com/2023/06/18/mjolk-architekti-montessori-kindergarten-czech-republic/>
- 26.Електроний ресурс. Режим доступу.https://www.dezeen.com/2023/02/12/architektura-vetrnik-kindergarten-czech-republic/?li_source=LI&li_medium=bottom_block_1
- 27.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://www.archdaily.com/909702/preschool-in-haro-taller-basico-de-arquitectura>
- 28.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://www.dezeen.com/2022/07/11/hibinosekkei-ms-kindergarten-and-nursery-japan/>
- 29.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://www.dezeen.com/2021/08/08/bernardo-bader-architekten-timber-kindergarten-extension/>
- 30.ДБН В.2.2-4:2018. Заклади дошкільної освіти. Будинки і споруди. [Чинний від 2018–10–01]. Київ :Мінрегіон, 2018. 43 с.
- 31.ДБН В.2.2-5-97. Захисні споруди цивільної оборони. Будинки і споруди. Зі змінами. [Чинний від 2019-01-01]. Київ : Мінрегіон, 2018.

- 32.Рекомендації щодо організації укриття в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту персоналу та дітей (учнів, студентів) закладів освіти. Електроний ресурс. Режим доступу.<https://mon.gov.ua/storage/app/media/civilniyzahist/2022/15.06/Rekom.shchodo.orhanizatsiyi.ukryttya.15.06.2022.pdf>
- 33.Український журнал будівництва та архітектури, № 4 (016), 2023. Тема: «Дизайн приміщень захисних споруд в закладах дошкільної освіти»
- 34.Бродерік, Дж. Т. та Хонг, С. Б. (2020). Від дитячих інтересів до дитячого мислення: використання циклу запитів для планування навчальної програми . Національна асоціація освіти дітей раннього віку.
- 35.Додж Д., Рудік С., Берке К. (2015). Творча навчальна програма для немовлят, малюків і двох (3-тє вид.). Teaching Strategies, Inc.
- 36.Ніколсон Дж., П. С. Дрісколл, Дж. Курц, Д. Маркес та Л. Уеслі. (2020.) Культурно-чутливе самообслуговування для вихователів раннього дитинства . Routledge.
- 37.Жирнов А.Д. Дизайн паркових рослинних угруповань: навч. посібник. Київ: ДАКККиМ, 2000.
- 38.Пушкар В.В. Ландшафтна архітектура і дизайн, фітодизайн, садово-паркове будівництво, паркознавство, декоративне рослинництво: словник-довідник термінів. Київ: НАКККиМ, 2014. 200 с.
- 39.Електроний ресурс. Режим доступу. <https://art-bastion.com.ua/ua/p427018944-pavilony-dlya-detskih.html>
- 40.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://hipark.com.ua/project/respublika-kids/>
- 41.Електроний ресурс. Режим доступу.<https://www.behance.net/gallery/7709129/Pavilion-children-preliminary-design>
- 42.Матвійчук А. В. Екологічне знання та стиль мислення сучасної науки: моногр. Рівне: Ліста-М,2002. 147 с.

- 43.Жирнов А.Д. Ландшафтна архітектура та дизайн: система композицій у ландшафтному проектуванні (авторська лекція й електронна презентація). Частина 2. Київ: НАКККіМ, 2015.36с.
- 44.Прусак В. Ф. Програма наскрізної екологічної підготовки студентів спеціальності 022«Дизайн», галузі знань 02 «Культура і мистецтво». 2-е вид. Львів: РВВ НЛТУ України, 2018. 16 с.
- 45.Наукове видання. Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей. Стаття Квасецька Я.А.: «Інтеграція різних видів мистецтва як універсальний спосіб естетичного виховання дітей дошкільних навчальних закладів»
- 46.Приймак Й.Д. Малі архітектурно-художні форми: Навч.посібник / Й.Д.Приймак. – Косів: Писаний Камінь, 2003. – 112 с.: іл.
- 47.Електроний ресурс. Режим доступу.
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0

ДОДАТКИ

Додаток 1

Додаток 1. Дитячий садок в селищі Обухівка.

Додаток 2

Додаток 2. Palette Architecture. «Wonderforest Nature Preschool».

м. Брукліні, Америка.

Додаток 3

Додаток 3. Дитячий садок за методикою Монтессорі. м. Яблонці-над-Нісою, Чеська Республіка.

Додаток 4

Додаток 4. Проект павільйону, фірма «АРТ-Бастион».

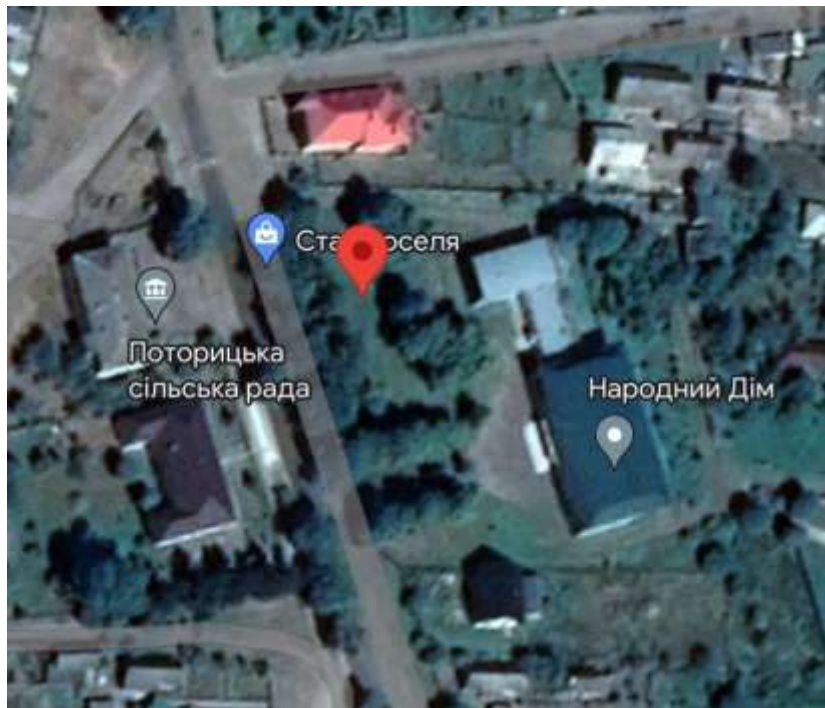

Додаток 4. Дитячий майданчик Respublika Kids, м. Київ.

Додаток 5

Додаток 5. Ситуаційний план село Добростани

Додаток 5. Ситуаційний план село Поториця

Додаток 6

Додаток 6. Зразок інтер'єру в стилі української хати.

Додаток 7

Додаток 7. Приклад столики для дитячої творчості.

Додаток 8

Додаток 8. Авторська розробка. Інтер'єр хати мазанки.

Додаток 9

Додаток 9. Авторська розробка. Екстер'єр навколо хати мазанки.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут деревообробних технологій і дизайну

Кафедра дизайну

**ТУЗЯК
СВІТЛАНА ЮРІЇВНА**

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти
**Дизайн предметно- просторового середовища
дошкільних навчальних закладів в контексті
творчого розвитку дитини**

**Design of the subject-spatial environment of preschool educational
institutions in the context of the child's creative development**

спеціальність 022 «Дизайн»
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Науковий керівник:
канд. пед.наук,
доц. Макар З.Ю.

Рецензент: професор Студницько Катерина Р.О.

(звання, посада, прізвище та ініціали, підпис)